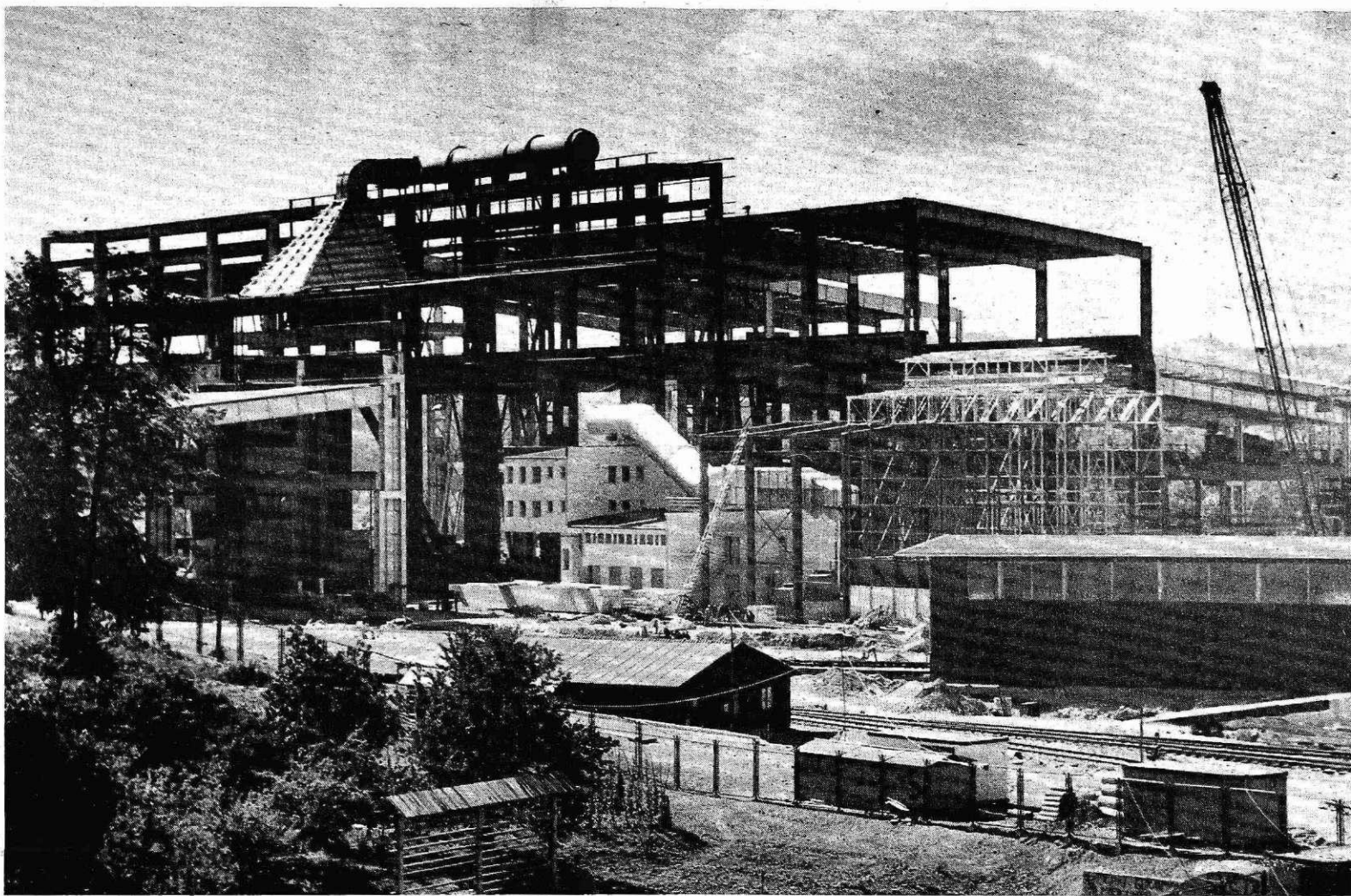

ŽELEZAR

JESENICE, 21. AVGUSTA 1986

ŠTEVILKA 33 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradakja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Jeklarna 2 (foto I. Kučina)

Inovacijska dejavnost v preteklem mesecu

V juliju so odbori za gospodarstvo na sedmih sejah obravnavali osemnajst predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 34.109.260,00 din, zato je petdeset novatorjev prejelo 1.110.948 din posebnih nadomestil ali 3,3 odstotke od ugotovljenih koristi.

TOZD PLAVŽ

Avtorjem Francu Hudolinu, Francu Jeklerju, Ivanu Mežku in Marjanu Drolcu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo transportnih trakov za rudo v aglomeraciji. S to predelavo so avtorji izboljšave dosegli krajšo transportno pot mlete rude in obenem prišli do manjših stroškov obratovanja in vzdrževanja.

Avtorjema Francu Hudolinu in Stanislavu Feknerju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za zamenjavo vibratorjev s transportnimi trakovi pod silosi za drobni koks. S to zamenjavo je skoraj v celoti odpadlo vzdrževanje trakov in menjava tuljav. Zmanjšal se je tudi hrup, kar je velik prispevek k izboljšanju delovnih pogojev.

TOZD JEKLARNA

Avtorju Jožu Berniku je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za predelavo napeljav vodnega hlajenja in vgraditev izolacijskih konzol na elektro peči ASEA. Avtor je ob remontu ASEA peči izdelal vrsto predelav na instalacijskem področju hlajenja peči in s tem dosegel prihranek na ceveh, kolenih, holenderjih, ventilih, nipeljih in gumijastih ceveh.

Avtorjema Petru Klofutarju in Petru Kiklju je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izboljšave na ležajih transporterjev za prah na odpraševalni napravi. Avtorja sta spremenila toleranco med čepom in ležajno blazinico ter na vse drsne ležaje montirala mazanje s Stauferjevo mazalko. S to izboljšavo so se zelo zmanjšali vzdrževalni posegi v zelo umazanem in zaprašenem delovnem

okolju. Odpravil se je tudi izvor hrupa.

Avtorjem Petru Kiklju, Janezu Rozmanu, Miranu Kneževiču, Radetu Pristovu in Bojanu Gorencu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izboljšavo na doziranju praha v peletizirni krožnik na odpraševalni napravi. S to predelavo so dosegli, da traja izdelava pelet samo 45 minut, medtem ko je prej trajalo tudi več kot 4 ure. Dosegli so tudi, da se operaterji manj časa zadržujejo v zaprašenem in hrupnem delovnem okolju, predvsem zaradi skrajšanega časa polnjenja kontejnerja ter manjšega števila zastojev.

Avtorjema Janezu Markovcu in Jožetu Rožiču je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo vagonov, kar omogoča nemoten odvoz talilniških odpadkov, izboljšala pa se je tudi varnost dela v livni jami, saj so prej odpadke vozili z vagoni, ki so imeli deformirane stranice ali pa so bili sploh brez njih, s tem pa je bila zmanjšana stopnja varnosti med samim prevozom.

Avtorjem Jožu Arhu, Francu Šimnicu, Alojzu Purgerju, Janezu Čiuhu, Marku Resmanu, Leopoldu Lamovski in Emilu Baumanu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za novo tehnologijo obdelave jekla v ponovni in s tem do manjše porabe Ca Si pri prelivanju v drugo ponovco.

Avtorjem Janezu Markovcu, Karlu Koblarju, Francu Pintarju in Henriku Zupanu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo in montažo gorilcev za ogrevanje ponovc na SM pečeh in elektro

pečeh. Z uvedbo gorilnikov montiranih na pečeh so izkoristili možnost dogrevanja ponovc v prehodnih jamah peči, kar prej pri pet oziroma štiripečnem obratovanju samo dvojce ogrevnih mest ni zadoščalo.

TOZD LIVARNA

Avtorjem Jožetu Osvaldu, Milanu Gartnerju, Antonu Auberju, Jožetu Novaku, Jožetu Pojancu, Žarku Bundalu, Antonu Tavžlju in Marinu Mlakarju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo modelov iz styropora in kalupov po CO₂ postopku. Avtorjem je po tem postopku uspelo izdelati ulitek težak 50 ton v roku 3 mesecev, po normalnem postopku pa bi potrebovali od 12 do 15 mesecev. Ker je bil ulitek narejen v manj kot treh mesecih je bil naročnik pripravljen plačati znatno višjo ceno, kot pa je bila takrat veljavna po ceniku UJL in tako so s tem avtorji povečali dohodek TOZD.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Avtorjema Ivanu Žuniču in Antonu Drabu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za dopolnitev konstrukcije odmetnih miz na navijačih I in II žile. Avtorja sta na spodnji ustroj odmetnih miz skonstruirala posebne jeklene trakove v obliki polkroga, ki preprečuje vstop kolobarja, ki je na valujočem transporterju, da bi v času prometa dvigalne mize vstopil pod odmetno mizo. Na ta način sta odpravila možnost poškodb svitkov žice izpod odmetnih miz ter zastoj, ki so pred uvedbo izboljšave nastajali zaradi konstrukcijske pomanjkljivosti na odmetnih mizah.

Avtorjem Jožetu Šlibarju, Francu Smoleju in Edu Dolžanu je bilo odobreno izplačilo tretje rente za predelavo odvodnega lijaka na krožnem vodilu proge Ø 320 mm. Avtorji so ob letnem remontu odstranili odvod-

ni lijak in namesto njega vgradili še dva valjčka iste izvedbe kot ostali del krožnega vodila. Predelava se je izkazala kot zelo uspešna, saj so valjčka zamenjali le dvakrat.

TOZD VRATNI PODBOJI

Avtorju Dragotu Kalamaru je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za idejni predlog predelave glave na točkovnem varilnem stroju za varjenje matic. Z novim načinom bi se zmanjšala odvisnost nastavitve z ozirom na dimenzijsko in oblikovno odstopanje profila, odpadla pa bi tudi menjava iz mokromontažnega na tunnelski profil in obratno. S hitrejšo nastavitvijo bi dosegli tudi manj izmeta zaradi napačno privarjenih matic.

Avtorju Francu Paplerju je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za pripravo za vrtnanje stojin.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Glasbena srečanja v Vrbi

Tudi v letošnjem letu Glasbena mladina Jesenice organizira poletna glasbena srečanja v Markovi cerkvi v Vrbi.

V letošnji program so vključeni trije koncerti.

Prvi bo na sporedu v petek, 22. 8. 1986 ob 20. uri. Nastopil bo Franc Žibert s koncertno harmoniko.

V petek, 29. 8. 1986 ob 20. uri bo na sporedu koncert GALLUS CON-SORT Dina Slama, Irena Pahor in Miloš Pahor.

Zaključek prireditve pa bo 5. septembra 1986 ob 20. uri, ko bosta nastopila Cveto Kobal — flavta in Jasna Corrado-Merlak — harfa.

Prvi bo nastopil Franc ŽIBERT (rojen leta 1951). Šolal se je najprej v Ljubljani, kjer je po študiju harmonike in pozavne končal tudi oddelek za glasbo. Študij harmonike je končal pri znanem pedagogu prof. Hugu Hothu na Visoki šoli za glasbo v Trossingenu v ZR Nemčiji. V letih 1972 in 1973 je prejel prvi nagradi na tekmovanju v Pulju. Koncertira doma in na tujem, solistično in v raznih zasedbah. S svojim koncertiranjem spodbuja nastajanje novih izvirnih del za harmoniko, ki jih sam tudi prvič izvaja.

Predstavlja se bo z deli:

F. Couperin »le Grand« (1668—1733): Les Agrements (Okraški), La Bersan;
D. Scarlatti (1685—1725): dve sonati: Allegro, Allegro;
W. A. Mozart (1756—1791): Andante KV 616
(Für eine Walze eine kleine Orgel);
M. Tajčević (1900—1985): Sedem balkanskih plesov;
J. Golob: Preludij;
J. Ibert (1890—1962): Beli osliček;
O. Schmidt: Toccata op. 24.

SLABA PRODAJA

Po podatkih statistične službe smo do 18. avgusta izdelali 58.884 ton skupne proizvodnje, kar je 87,5 odstotkov družbenega plana in 94,4 odstotkov operativnega programa. Plan proizvodnje izpolnjujejo le TOZD Livarna, TOZD Valjarna debele pločvine in TOZD Žebljarna.

V TOZD Plavž so z visoko pečko št. 2 izdelali 4.441 ton grodila in dosegajo operativni program 85 odstotno.

V TOZD Jeklarna so vlili 20.605 ton jekla, kar je 91,6 odstotkov družbenega plana in 94,8 odstotkov operativnega programa.

Zelo slaba je prodaja izdelkov in storitev. V trinajstih odpremljenih dneh smo prodali le 14.652 ton končnih izdelkov in storitev ter dosegli 83,1 odstotkov družbenega plana in 84,5 odstotkov operativnega programa. Plan prodaje izpolnjuje le TOZD Žebljarna.

Seja delavskega sveta Železarne

V sredo, 27. avgusta, bo v dvorani samoupravljalcev osma seja delavskega sveta Železarne. Predsednik delavskega sveta je predlagal naslednji dnevni red:

- pregled izvajanja sklepov prejšnje seje,
- polletno poslovno poročilo delovne organizacije,
- določitev predlogov samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranosti temeljnih organizacij, samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD in statuta TOZD ter sprejem odločitev o razpisu referendumu,
- ugotovitevni sklep o dopolnitvi pravilnika o nadomestilih stroškov za službena potovanja in drugih nadomestilih, ki bremenijo materialne stroške,
- ugotovitevni sklep o sprejemu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Jugobanke — Temeljne banke Ljubljana in statuta Temeljne banke Ljubljana,
- ocena stanja nagrajevanja delavcev v TOZD Jeklarna,
- predlog za nagrado,
- imenovanja in
- delegatska vprašanja in pobude.

DELAVSKI SVETI

IN DELEGACIJE

V okviru predloga aktivnosti in uresničevanja terminskega plana realizacije organizacijskih sprememb v delovni organizaciji Železarna Jesenice je CPSI izdelal predlog rešitve bodočega oblikovanja samoupravnih organov in delegacij za družbenopolitično skupnost in samoupravne interesne skupnosti. Gre namreč za način oblikovanja delavskih svetov, delegacij, za število delegatov ter njihovo povezovanje znotraj delovne organizacije, SOZD in širše družbenopolitične skupnosti.

nova
organiziranost

Osnovna izhodišča za pripravo delovnega gradiva, na osnovi katerega je pripravljen predlog, so bila naslednja:

1. da se organiziramo v šest temeljnih organizacij in eno delovno skupnost,
2. da upoštevamo določila ustave, zakona o združenem delu ter druga zakonska določila, ki urejajo uresničevanje samoupravljanja in delegatske razmerja,
3. da še naprej uveljavljamo samoupravno delovno skupino kot osnovno celico odločanja v temeljni organizaciji, delovni skupnosti in na ravni delovne organizacije,
4. da se ob evidentiranju in kandidiranju ter oblikovanju samoupravnih organov in delegacij (naloge sindikata) opremo na tiste kadre, ki so se resnično pripravili aktivno vključiti v vse samoupravne in družbenopolitične aktivnosti in da na tak način zajamemo delavce iz vseh delov delovnega procesa.

Na osnovi teh izhodišč je potekala tudi razprava na razširjeni seji IO OO TK sindikata Železarne Jesenice in razširjeni seji predsedstva SAK zveze komunistov 12. in 13. avgusta, kjer so se po razpravi o več možnih variantah odločili za naslednje najbolj sprejemljive predloge:

1. Delavski sveti v TOZD in skupnih službah naj ne bi šteli več kot 35 delegatov, pri čemer naj bi bil kriterij — na 50 zaposlenih en delegat. To bi pomenilo v:

a)	
TOZD TALILNICE	18 (+1) članski delavski svet
TOZD PLOŠČATI PROGRAM	25 članski delavski svet
TOZD OKROGLI PROGRAM	17 članski delavski svet
TOZD STORITVE	39 članski delavski svet
SKUPNE SLUŽBE	21 članski delavski svet

V TOZD KOMERCIALA in TOZD DRUŽBENA PREHRANA zgornji kriterij ni sprejemljiv zaradi majhnega števila zaposlenih. Za ti dve temeljni organizaciji se predlaga kriterij — število SDS ali oddelkov krat 3—4 delegati, kar pomeni v:

b)	
TOZD KOMERCIALA	6 odd. x 3 delegati
TOZD DRUŽBENA PREHRANA	18 (+1) članski DS
	5 odd. x 3 delegati
	15 članski DS

Dodaten član ali odvzem delegatskega mesta zaradi tega, da bi delavski sveti šteli nepravno število članov. V TOZD Družbena prehrana ni treba sprememb in lahko delavski svet ostane isti kot do sedaj (17 članski).

2. Delavski svet delovne organizacije naj bi štel od 35 do 45 delegatov. Za oblikovanje delavskega sveta na ravni delovne organizacije bi bil kriterij — na vsakih 150 zaposlenih en delegat, kar pomeni:

TOZD TALILNICE	6 delegatov
----------------	-------------

TOZD PLOŠČATI PROGRAM 7 delegatov

TOZD OKROGLI PROGRAM 5 delegatov

TOZD STORITVE 13 delegatov

TOZD KOMERCIALA 2 delegata (predlog tudi 3)

TOZD DRUŽBENA PREHRANA 2 delegata (predlog tudi 3)

SKUPNE SLUŽBE 6 delegatov

To pomeni, da bi imeli 41 oziroma 43 članski delavski svet.

3. Delegacije

a) V TOZD TALILNICE, TOZD PLOŠČATI PROGRAM, TOZD OKROGLI PROGRAM, TOZD STORITVE in SKUPNIH SLUŽBAH bi delavci izvolili:

posebno delegacijo za zbor združenega dela

(1 x 9 članov) 9

posebne delegacije za SIS družbenih dejavnosti

(9 x 9 članov) 81

združeno delegacijo za SIS materialne dejavnosti

(1 x 11 članov) 11

kar pomeni v vsaki TOZD in skupnih službah 11 delegacij s skupno 101 delegatom.

b) TOZD KOMERCIALA in DRUŽBENA PREHRANA bi izvolili:

posebno delegacijo za zbor združenega dela

(1 x 9 članov) 9

splošno delegacijo za SIS družbenih dejavnosti

(1 x 11 članov) 11

splošno delegacijo za SIS materialne dejavnosti

(1 x 9 članov) 9

kar pomeni za vsako TOZD 3 delegacije s skupno 29 delegati.

c) Na ravni delovne organizacije bi oblikovali skupne delegacije:

za SIS raziskovalne dejavnosti

(1 x 9 članov) 9

za območno vodno skupnost

(1 x 9 članov) 9

za območno energetske skupnost (1 x 9 članov) 9
za območno PTT skupnost (1 x 9 članov) 9
kar pomeni 4 delegacije s skupno 38 delegati.

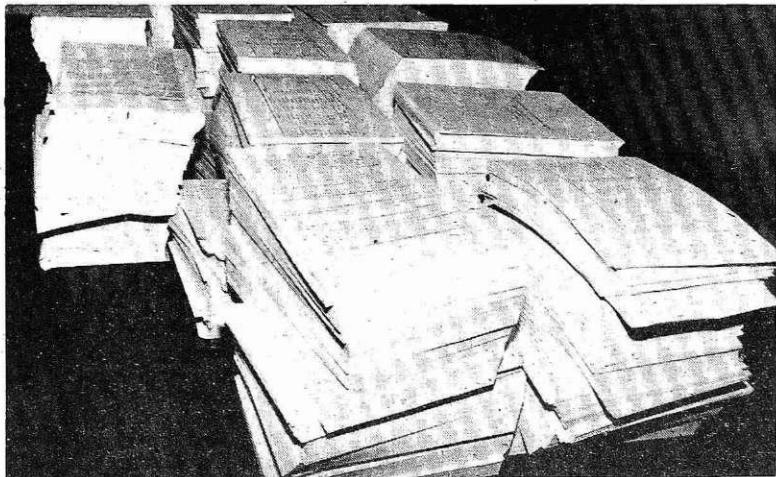
Torej bi ob volitvah v delegacije za družbenopolitično skupnost in samoupravne interesne skupnosti v Železarni izvolili 599 delegatov ali 9,6 odstotkov, v delavske svete TOZD in delovne skupnosti 154 ali 2,4 odstotka delavcev in v delavski svet delovne organizacije 41 ali 0,6 odstotka delavcev. To pomeni, da bi bil vsak osmi zaposleni delavec Železarne izvoljen kot delegat v delegaciji ali v delavski svet. Pri tem niso upoštevani vsi tisti, ki bodo izvoljeni v izvršilne organe delavskih svetov, v odbore, v eventualna nova vodstva družbenopolitičnih organizacij in za druge delegatske dolžnosti.

Na koncu naj opozorimo še na sklep predsedstva SAK zveze komunistov, da se to gradivo objavi v Železarni zaradi razprav v okviru osnovnih organizacij DPO Železarne oziroma z namenom, da se vsi zaposleni seznanijo z bodočim oblikovanjem najvišjih samoupravnih organov in delegacij.

Mirko RABIČ
CPSI

OBVESTILO

Vse sodelavce, ki želijo skleniti delovno razmerje do ene tretjine delovnega časa v drugi temeljni organizaciji obveščamo, da lahko sklenejo delovno razmerje tudi v TOZD PROFILARNA, in sicer za delovne naloge pri prebiranju diskov, rondel in profilov.

Ko se bomo na novo organizirali, bo tudi take solate precej manj (foto: Borut Grce)

Inovacijska dejavnost v preteklem mesecu

(Nadaljevanje s 1. strani)

za izdelavo podbojev in pripravo za vrtanje stojin. Poleg standardnih podbojev izdelujejo še razne podboje nestandardne izvedbe, kateri morajo imeti tudi drugačne izvrtine, katere je treba močno zarisovati, točkati in vrtati. Da bi to delo odpadlo je avtor napravil pripravo s katero je omogočeno enostavno in hitro vrtanje.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Avtorjem Branku Gerčarju, Božidarju Černetu in Bojanu Fincu je bilo

lo odobreno enkratno posebno nadomestilo za idejni predlog odpiranja nastavne naprave na ZRM ogrođu s popolnejšo regulacijo. Avtorji ideje so na osnovi analize ugotovili, da bi električni krmilj, z nekaterimi predelavami in z zamenjavo obstoječega ventila lahko vključili v sistem in tako omogočili popolnejše delovanje.

Avtorjema Matiju Urhu in Francu Cerkovniku je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za zamenjavo kardanov na ravnalniku CTL in ostalih pogonih z novimi krogelnimi zglobi. Prednosti novih zglobov so enostavna konstrukcija, sposobnost prenašanja večjih obremenitev, nižji stroški izdelave ter enostavno kompletiranje v seriji.

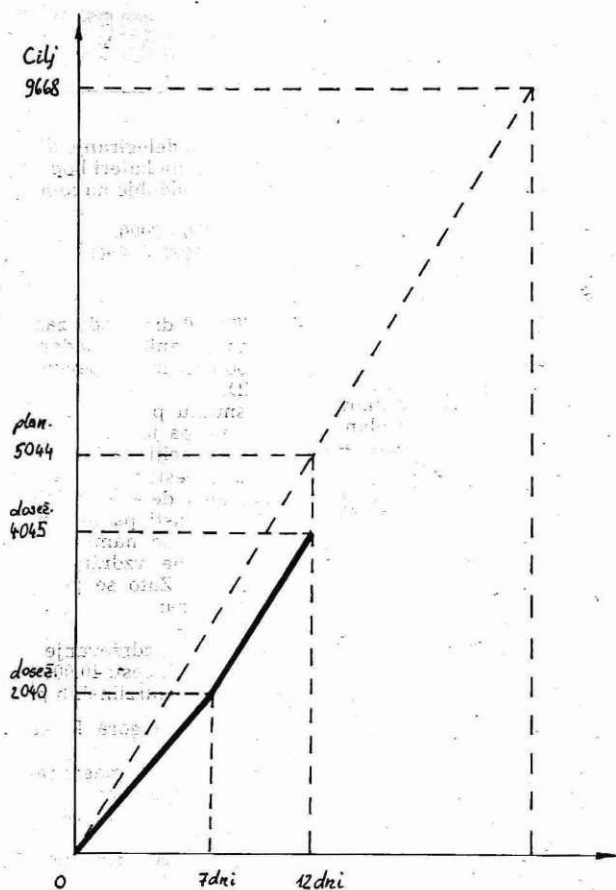
Avtorju Ivoču Cuntriču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za idejni predlog povečanja kapa-

citete linije za prečni razrez. Linija je opremljena z dvema odlagalnima mestoma, vendar je možno pri sedanjem delu uporabljati za normalno proizvodnjo le mesto, ki je dostopno z viličarjem. Ves čas odstranjevanja palete iz odlagalnega mesta in nastave nove palete se ciklus rezanja prekineja in predstavlja zastoj. Zato je avtorjeva ideja, da bi izmenoma uporabljali oba odlagalna mesta. Da to lahko izvedejo rabijo poseben konzolni žerjav, ki povezuje oba mesta z adjustirnimi mizami.

Avtorju Antonu Ravniku je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za uporabo prenosne cisterne za menjavo soliterne kisline in enkratno nadomestilo za idejni predlog praznjenja avtocistern v skladišču kislin.

B.B.

doseganje skupnega cilja poslovanja

V dvanajstih odpremnih dneh meseca avgusta smo dosegli samo 4.045 mio din realizacije — kar je milijardo premalo, da bi si lahko prislužili stimulacijo.

V prvih sedmih dneh avgusta smo dosegli cilj samo 69 odstotno, tudi stanje v dvanajstih odpremnih dneh se ni bistveno izboljšalo, dosegamo samo 80 odstotkov cilja.

Ce bomo tako nadaljevali samo še teden dni, bo avgust po osebnih dohodkih v letošnjem letu eden najslabše plačanih mesecev.

Oddelek za nagrajevanje

Letošnja krvodajalska akcija

V dneh 1., 2., 3., 4., 5. in 8. septembra letos bo na Jesenicah krvodajalska akcija, ki jo v dogovoru z Zavodom za transfuzijo krvi v Ljubljani organizira Občinski odbor Rdečega križa Jesenice.

Odvzemni prostori bodo v Delavskem domu pri Jelenu vse navedene dneve od 7. do 14. ure.

Kri je nenadomestljivo zdravilo in jo lahko dobimo le s pomočjo prostovoljnih krvodajalcev, ki jo vsa leta nesebično darujejo in s tem pomagajo rešiti marsikatero življenje. Zato je namen krvodajalskih akcij zbrati vsaj toliko krvi, kolikor jo potrebuje regionalna bolnica, pri nas je to Splošna bolnica Jesenice. Da bi zadostili tem potrebam, bi se moralo na vsak odvzemni dan odvzeti 300 krvodajalcev.

Vsak, ki se bo odločil za odvzem krvi, naj se prijavi pri tajnici TOZD, ki bo spisek krvodajalcev oddala Oddelku za zdravstveno in socialno varstvo.

Krvodajalci naše delovne organizacije imajo na osnovi 137. čl. Pravilnika o delovnih razmerjih na dan odvzema krvi prosti dan v preventivne namene, da po odvzemu ne bi prišlo do morebitnih nesreč. V primeru, da je krvodajalec iz zdravstvenih razlogov odklonjen, mora po opravljenem zdravniškem pregledu nazaj na delo.

Večkratni krvodajalci, ki že imajo krvodajalsko izkaznico, naj le - to prinesejo s seboj, da jim bodo vpisali odvzem krvi.

Krvodajalstvo je izraz globoke solidarnosti in humanizma do sočloveka, do bolnika, ki potrebuje kri. Je prostovoljno, brezplačno in anonimno. In prav te humane akcije se delavci Železarne udeležijo vsa leta v velikem številu, zato se je udeležite tudi sedaj.

Železarski globus

ŠVEDSKA

Švedska železarska družba Aresta je podpisala sporazum o dobavi 1500 ton cevi letno norveški naftni družbi Staoil. Ta družba proizvaja cevi predvsem iz zelo kvalitetnega avsternitnega jekla. Sporazum so podpisali za tri leta. Te cevi bodo uporabili pri črpanju nafte v norveških nahajališčih v Severnem morju.

LR KITAJSKA

Proizvodnja surovega jekla je v kitajskih železarnah v prvi polovici letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem v letu 1985 narasla za 10 odstotkov. Letos so v obdobju januar-junij izdelali 24,44 mio ton surovega jekla. Proizvodnja grodlja pa je narasla celo za 14 odstotkov v primerjavi z lanskim letom. Dosegli so število 24,07 mio ton. Zato železarski strokovnjaki v tej državi upajo, da bo letošnja letna proizvodnja surovega jekla dosegla število 50 mio ton.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Hladna valjarna Bela z dne 13. 8. 1986

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

Žerjavovodja žarilne linije, šifra 4259, D-3, 7 ktg., 2 osebi (4+1) 3 izmene
Žerjavovodja adjustaže, šifra 4259, D-3, 8 ktg., 1 oseba (5+2) 3 izmene

Pogoji:

— dokončan žerjavovodski tečaj

Prijave na posebnih prijavnica, ki jih dobite na sprejemnem oddelku ali pri tajnicah, pošljite v osmih dneh na naslov: Železarna Jesenice, Kadrovskega sektorja, Jesenice, C. Železarjev 8.

Pred sejo obeh zborov za ceste Jesenice

V ponedeljek, 25. avgusta, bo seja delegacije za delegiranje delegatov iz Železarne v skupščino skupnosti za ceste Jesenice, na kateri bodo med drugim obravnavali planske dokumente za naslednje obdobje na tem področju. Gre za:

- predlog dolgoročnega plana za obdobje 1986 - 2000,
- osnutek srednjeročnega plana za obdobje 1986 - 1990,
- osnutek letnega plana za leto 1986.

Ob sprejemu ugotovitvenega sklepa o sprejemu samoupravnega sporazuma o temeljnih planov skupnosti za ceste občine Jesenice in volitve predsednikov in podpredsednikov (skupščine ter obeh zborov) so planski dokumenti nedvomno vredni temeljitih razprav, tako v OZD kot v krajevnih skupnostih. 513 Predlog dolgoročnega plana za obdobje 1986 - 1990 kot glavni cilj bodočih aktivnosti omenja usposobitev cestnega omrežja za hiter in učinkovit promet, še posebej zato, ker je cestno omrežje večinoma sestavni del jugoslovanskega in evropskega cestnega omrežja. Tako naj bi po tem dokumentu do leta 2000 na območju občine skušali realizirati naslednje usmeritve:

- predor Karavanke in avtocesta Hrušica — občinska meja z Radovljico,
- predor magistralna cesta na odseku Mlake (Mojstrana) — Jesenice, preložitve magistralne ceste na odseku v Logu pri Kranjski gori (ovinek v Logu),
- razširjena bo magistralna cesta v mestu Jesenice pri TVD Partizan,
- magistralna cesta na odseku Podkoren — Korensko sedlo,
- vsi kritični odseki magistralne ceste v občini, ki ne odgovarjajo prometno — voznim razmeram,
- usposobljena bo regionalna cesta Kranjska gora — Tolmin za celotno prevoznost,
- modernizirano bo križišče regionalne ceste z magistralno cesto pri LIP Mojstrana,
- rekonstruirana in modernizirana bo regionalna cesta Mojstrana — Radovna — občinska meja z Radovljico in cesta Mojstrana — Vrata,
- rekonstruirane in modernizirane bodo lokalne ceste Jesenice — Planina pod Golico, Rodine — občinska meja z Radovljico, Javornik — Javorniški rovt, Žirovnica — Piškovci, Jesenice — Plavški rovt in Martuljek — Srednji vrh.

Ob tem bo potrebno veliko naporov nameniti vzdrževanju cest, izboljšanju varnosti v cestnem prometu in v tehnološki-organizacijski razvoj ter informatiko. Gre za ureditev prehodov za pešce, hodnikov in podhodov, obračališč, postajališč ter ureditev kolesarskih stez.

Srednjeročni plan v glavnem obsega program obnovitvenih del, posodobitev in rekonstrukcij regionalnih cest (obvoznica mimo Kranjske gore za Vršič, cesta Mojstrana — Radovna in v Vrata, Jesenice — Planina pod Golico, Javornik — Javorniški rovt, Rodine — občinska meja Radovljica, Martuljek — Srednji vrh, Žerjavec — Plavški rovt, Žirovnica — Piškovci). V okviru izboljšanja varnosti v cestnem prometu naj bi uredili hodnike za pešce na Hrušici, Jesenicah in v vaseh KS Žirovnica, na Koroški Beli pa obračališče za avtobusni potniški promet. Potrebna finančna sredstva (skupaj

1.077.360.000 din) bodo zagotovljena oziroma zbrana iz nadomestila za uporabo cest in prispevka iz dohodka OZD.

V osnutku plana del za letošnje (1986) leto pa je dan poudarek prevsem realizaciji storitev po 84. členu zakona o cestah (obnova in večja vzdrževalna dela na cestiščih). Regionalne, zlasti pa lokalne ceste v naši občini, so namreč v takšnem stanju, ki ne vzdržijo nikakršnih normativov. Zato se po tem planu predvideva za:

1. dodatno vzdrževanje regionalnih in lokalnih cest: 40.000.000 din;
2. sanacijo zmrzlinjskih poškodb:
 - Kranjska gora Erika 3500 m: 62.531.000 din;
 - Mojstrana magistralna cesta 1600 : 16.472.000 din;
 - Javornik Lipce 1000 m: 10.300.000 din;
 - Doslovce Smokuč 1500 m: 889.000 din;

3. večja vzdrževalna dela na cestiščih:

- Javorniški rovt: 36.000.000 din;
- Planina pod Golico — sanacija Gola peč: 7.500.000 din;
- Radovna Mojstrana: 9.000.000 din;
- Plavški rovt — Erlah: 9.600.000 din;
- neporavnane obveznosti iz leta 1985: 48.336.000 din;
- Kranjska gora Jasna: 55.000.000 din.

Za ugotavljanje programa občinske skupnosti za ceste pri izvajanju storitev in vzdrževalnih delih v letu 1986 bodo uporabljeni naslednji viri sredstev:

1. povračilo od nadomestila uporabe goriva in taks: 57.374.546 din,
2. prispevek iz BOD izdvojenega iz dohodka: 285.722.000 din,
3. združevanje sredstev OZD in SIS po posebnih sporazumih 47.076.000 din.

Prav bi bilo, da morebitne pripombe bralci (delavci Železarne) posredujejo na vodstva temeljnih organizacij (delovnih skupnosti), ki bodo vse pripombe uskladjali, jih preko delegatov posredovali na sejo delegacije Železarne, od tu dalje pa na sejo skupnosti za ceste, ki je sklicana za torek, 26. avgusta.

Mirko Rabič

Dolina vode s suhimi pipami

Od 8. avgusta spet teče voda

Na desnem bregu Save v radovljiški občini, v Lipniški dolini, je bil pred drugo svetovno vojno vodovod le v Kropi. Ostale vasi so se oskrbovale z vodo vsaka domačija po svoje. Nekatere hiše so imele vodo v bližnjih studenih, precej je bilo vodnjakov in nekaj kapnic. V letu 1956 je bila na predlog takratnega direktorja Plamena, Lenarta Petrača, ustanovljena VODOVODNA SKUPNOST Kropa, s sedežem v Kamni gorici, v katero je bilo vključenih 15 vasi.

Vodstvo novo ustanovljenega vodovoda Kropa, s sedežem v Kamni gorici, je takoj po ustanovitvi začelo z gradnjo vodovoda. Krajani so v vseh vaseh brezplačno izkopali in zasuli jarke za cevi, tovarne v Lipniški dolini pa so dale denar za cevi in ostali gradbeni material ter vodnoinštalatersko delo. Največ sredstev je prispevala tovarna vijakov PLAMEN v Kropi. V desetih letih so vse vasi v Lipniški dolini imele vodo iz vodovoda v katerem je bilo več zajetij. V začetku gradnje vodovoda ni bilo kopalnic, pralnih strojev in avtomobilov za pranje, zato je bila poraba vode minimalna. Takoj po dograditvi vodovoda so skoraj vse hiše dobile kopalnice, pralne stroje in vedno več je bilo avtomobilov, zato se je poraba vode močno povečala. Vodstvo vodovoda je pospešeno začelo vgrajevati vodne števe in s tem zmanjšalo porabo, ker tam kjer so števeci, sproti popravljajo okvare, da voda ne teče v prazno, zapirajo pipe, kadar vode ne rabijo in ne namakajo vrtov, zato je bilo dosti vode za vse potrošnike tudi v sušnih obdobjih.

Pred nekaj leti pa so vodovod Kropa, s sedežem v Kamni gorici, priključili Komunalnemu gospodarstvu Radovljica. Komunalno gospodarstvo je prenehalo z vgrajevanjem števecv in kontrolo nesmoterne porabe vode pavšalistov, poraba se je zato večala in v vseh sušnih obdobjih so jo zapirali tako, da so imele posamezne vasi vodo le po nekaj ur na dan, ljudje v Lipniški dolini pa so bili nezadovoljni. Zato so v Podnartu v letu 1983 sklicali razširjeno sejo skupščine krajevnih skupnosti Podnart in povabili tudi predstavnike sosednjih krajevnih skupnosti in občinskih forumov. Po seji je inž. Tomaž Grohar organiziral delo povezovalne dveh zajetij in nekoliko zmanjšal dobavo vode tovarni vijakov Plamen v Kropi, ker lahko dobi industrijsko vodo iz potoka Kroparice. Spet je imela vodo vsa Lipniška dolina, tudi v tistem sušnem obdobju, kakršnega po izjavah vremenoslovcev ni bilo že petdeset let.

24. novembra 1983 so v Radovljici, na seji IO skupščine samoupravne komunalne skupnosti Radovljica, med drugim sprejeli sklep, da je treba takoj vgraditi nove cevovode kot sestavni del bodočega novega zajetja v Kropi, za kar so bili načrti v glavnem gotovi in zbrana že skoraj

vsa potrebna soglasja. Dela, načrtovana za leto 1984, pa opravljajo šele letos, zato so letos 1. avgusta spet začeli zapirati vodo. Krajevna skupnost Srednja Dobrava je takoj, že 4. avgusta, sklicala zbor delovnih ljudi in občanov in povabila tudi predstavnike krajevnih skupnosti v Lipniški dolini in predstavnike občinskih forumov. Na sestanku so energično zahtevali, da mora komunalno gospodarstvo v enem tednu prenehati z zapiranjem vode s poudarkom, da če ni dosti vode v obstoječih zajetjih, jo je treba takoj še nekaj zajeti, kar bi moralo komunalno gospodarstvo napraviti že pred leti.

Glede na odločno zahtevo prizadetih potrošnikov vode v Lipniški dolini in priporočilo vodstva Izvršnega sveta skupščine občine Radovljica je komunalno gospodarstvo v nekaj dneh organiziralo dela za dodatno zajetje vode v Kropi.

V petek, 8. avgusta so vodo prenehali zapirati, potrošniki vode Lipniške doline pa so veseli, da iz pip spet nemoteno teče voda.

Ciril Rozman

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEKTIVU

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 25. DO 31. AVGUSTA

25. avgusta, Oskar KURNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, ☎ 81-214.
 26. avgusta, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Dovje 112, ☎ 89-129.
 27. avgusta, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Dovje 107/a, ☎ 89-040.
 28. avgusta, Leon MESARIČ, vodja TOZD Žebeljarna, Jesenice, Titova 3, ☎ 81-216.
 29. avgusta, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, ☎ 83-345.
 30. avgusta, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, ☎ 81-026.
 31. avgusta, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, ☎ 88-012.
 Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
 V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 25. 8.	Ivo Leban	Dušan Šmid
Torek — 26. 8.	Vanda Eniko	Ivan Mežik
Sreda — 27. 8.	Mitja Benedičič	Ahmed Telalović
Četrtek — 28. 8.	Alojz Mesojedec	Marjan Trontelj
Petek — 29. 8.	Ivan Slamnik	Bojan Finc
Sobota — 30. 8.	Klavdij Mlekuž	Stane Mencinger
Nedelja — 31. 8.	Franc Novak	Janez Jakšič

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 25. do 30. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
 DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
 POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
 Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš od 13.30 do 14.30.
 V soboto, 30. avgusta, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
 ZOBNE AMBULANTE:
 DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mr. stom. Bela Gazafi.
 Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.
 POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

DEŽURNI V VATROSTALNI

23. in 24. avgusta, Borut VEBER, Jesenice, Cesta revolucije 11, ☎ v službi 83-281.
 Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

ŠTUDIJSKE UGODNOSTI

Vse delavce Železarne, ki se v šolskem letu 1986/87 nameravajo vključiti v izobraževanje ob delu prosimo, naj vloge za odobritev študijskih ugodnosti vložijo na kadrovskem sektorju (soba 13) ali oddajo kadroviku najkasneje do 30. avgusta.

Pogoj za pridobitev študijskih ugodnosti je tudi psihološki pregled, ki ga bomo organizirali skupinsko v prvi polovici septembra. Kadrovski sektor

ŽELEZARNA JESENICE — TOZD REMONTNE DELAVNICE VABI

k sodelovanju elektro tehnike in elektro inženirje za šibki tok, ki jih veseli delo pri operativnem vzdrževanju specifičnih elektronskih naprav v metalurški stroki.

Delovne naloge so raznolike in zato nudimo tudi možnosti dodatnega izobraževanja in usposabljanja.

Če vas to delo zanima, se za nadaljnje informacije oglašite na kadrovski sektor Železarne Jesenice, Cesta železarjev 8, ☎ 81-441, 81-231.

HM, HM...

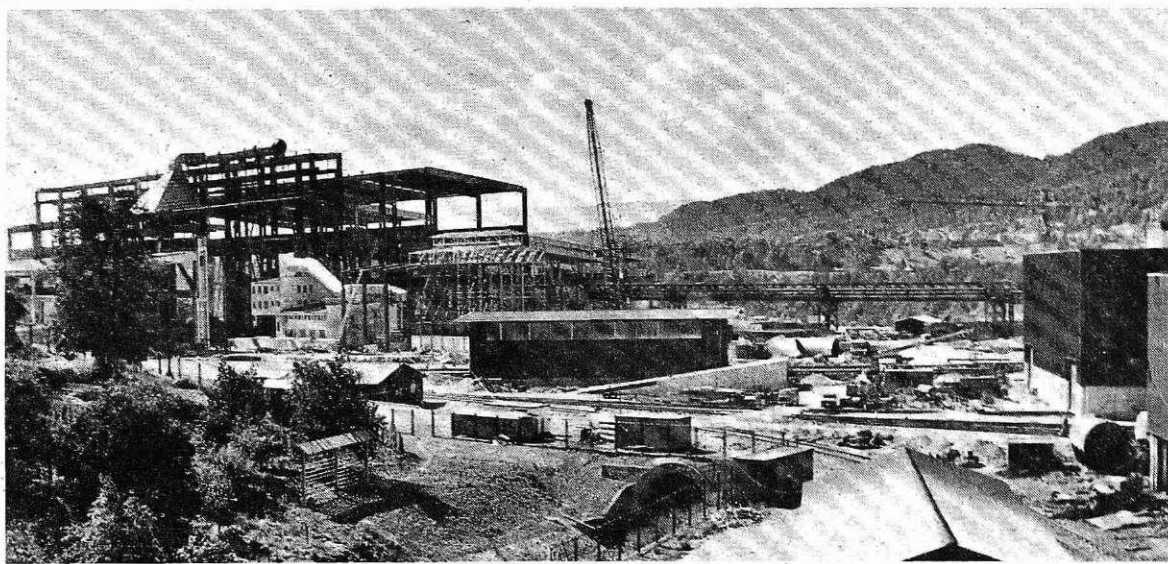
Iz tabele »Doseganje skupnega cilja poslovanja« v 32. številki Železarja (14. avgust) je razvidno, da smo si za cilj v avgustu zadali 9,668 milijarde din realizacije.

Na isti strani v istem Železarju pa v informaciji oddelka za nagajevanje o julijskih osebnih dohodkih lahko preberemo sledeče:

»Mesečna realizacija ne bi smela biti manjša od 11 milijard, v zadnjih dveh mesecih pa smo se zadovoljili z bistveno slabšim rezultatom. Ali bo 23 delovnih dni v avgustu zadosti, da se bomo z vrednostjo prodaje približali 11 milijardam realizacije in s tem zadržali in upravičili sedanjo raven osebnega dohodka?»

Hm, hm! — Nam laikom tu nekaj ne štima. Oni zgoraj že vedo odkod in zakaj takšne informacije. Upajmo le, da se ne bo poznalo v kuverti.

Orejhnk

Jeklarna 2 (foto I. Kučina)

Terminologija v strojništvu

Terminologija v strojništvu zapleta dejstvo, da strojništvo nikakor ni neka samostojna veda, temveč tehniška stroka, ki črpa spoznanja iz vseh vrst znanosti, s svojo dejavnostjo pa sega v najrazličnejše stroke in tudi vsakdanje življenje nasploh. Zato se terminologija v strojništvu prepleta s terminologijami različnih znanosti in strok.

Osrednji skrbnik za slovensko strokovno terminologijo je Terminološka komisija pri SAZU. Poleg nje se ukvarjajo s terminologijo tudi posamezne veje znanosti in strok, nekatere usklajeno z delom Terminološke komisije, druge pa od nje neodvisno. Zato so za iste pojme v rabi različna poimenovanja. Naj navedem nekatere primere!

Takorekoč vsi imenujemo merilne pojme *veličine*, le nekateri fiziki vztrajajo pri imenu *količina*. Tudi govorimo o *vrtilnem momentu*, pri fizikih je to *navor*. Razlikujemo *pritisek* in *pravilno zračni tlak*, ki ga samo na ljubljanskem radiu in televiziji imenujemo *zračni pritisk* (toda z razliko od slovenske oddaje na tržaškem radiu, kjer tudi pravijo *zračni tlak*). Na priporočilo jezikoslovcov (prof. Ramovša) smo v šolah sprejeli izraz *lotanje&60*, medtem ko varilci vztrajajo pri *spajkanju*, ter izraz *frezanje*, za kar je v slovenskih prevodih jugoslovanskih standardov v rabi izraz *rezkanje&60* ipd.

To je samo nekaj primerov v neenotnosti v izražanju, pri katerih se na tem mestu ne bi spuščal v ocenjevanje, kateri izrazi so boljši, temveč bi samo poudarili škodo, ki jo že pri izobraževanju in nato v praksi povzroča ta neenotnost. Mnenje, da obilica sinonimov pomeni bogastvo jezika, je sicer ustrezna za leposlovje, za strokovni jezik pa ne velja.

Po drugi strani imamo seveda tudi večpomenske besede. Tako je npr. *količina&60* zelo pester pojem, saj jo lahko merilo s številom kosov ali z metri blaga ali s kvadratnimi metri pločevine ali kubičnimi metri plina ali kilogrami jekla. Vsakokrat je to količina. — Tudi *teža&60* je večpomenska, saj je lahko — kot zemljiska privlačnost — sila ali je s tehtanjem določena masa. Podobno je tudi s pojmom *obremenitev*, ki jo statik razume kot silo, energetik pa jo meri s tonami pare na uro ali z močjo v kilovatih itd.

Sporne in nove izraze je torej vendarle treba z vso odgovornostjo pretehtati — jezikovno in strokovno. Menda vendar ne bi smeli dopuščati, da bi se brez razprave in iskanja najboljših rešitev vrivale samovoljne skovanke. Naj pokažem to samovoljnost z nekaterimi primeri!

Za postavljanje električnega omrežja imamo izraz *elektrifikacija*. V zadnjem času pa lahko zasledimo po tem vzorcu napravljene izraze: *plinifikacija*, *toplifikacija* ipd. Če je to dopustno, lahko tudi vse tukajšnje delo imenujemo »terminifikacija«.

V televizijski oddaji sem slišal za izvoz v konvertibilno. Mišljeno je bilo pač: v države s konvertibilno valuto. Menda vendar ne bo kdo odkril še izvoz v »kliringilo«.

Ali je takšna svoboda izražanja dopustna?

So tudi primeri, ko nek pojem pretirano poenostavljamo. Govorimo npr. o *geometriji noža*, pri čemer mislimo na njegovo geometrično obliko. Po tem vzorcu bi tudi za kemično sestavo jekla za ta nož rekli lahko kar samo »kemijska noža«.

Posebno poglavje so tukje. V mnogih primerih smo jih sprejeli, kakor npr. *tehnika*, *motor*, *turbina*, v drugih smo našli domače ime, npr. za *črpalko*, *dvigalo*, *letalno*. Z razvojem znanosti in tehnike pa se neprestano pojavljajo novi pojmi, ki jih je treba ustrezno poimenovati. Sprejeli smo *radio*, *laser*, *satelit*, domače ime pa smo dali za *komputer* — *računalnik*, za *astronavta* — *vesoljec* ipd. Tako se moramo odločiti v vsakem posameznem primeru posebej, ali ustreznost tujke v izvirni ali podomačeni obliki, ali pa imamo za pojem svojo besedo. V časopisih smo, npr. lahko prebrali vprašanje, ali naj *bajt* zapišemo po izvirniku *byte* ali podomačeno *bajt* ali pa naj pojem poimenujemo z novo slovensko besedo. Podobno velja za *chip* — *čip* itd. Zato bo za terminologe še veliko dela.

Prav neznosno je, ko pod vplivom tujine označuje neki avtor *vhod* v črpalko z *imputom*, *izhod* pa z *outputom*. Sploh pa, žal, premmnogim piscem pomeni višjo znanstveno raven, če svojih zamisli ne ustvarjajo, ampak jih »kreirajo«, jih ne izvedejo, temveč »implementirajo«, namesto združujejo jih »integrirajo« itd. itd. Če se takšne tujke nagnete skupaj v istem stavku, zveni še posebno imenitno, kakor npr. (prosto po nekem rokopisu): »Implementacijo transfera znanja apliciramo na identifikacijo integritete (problema)«.

Tudi pri enotah naj bi bilo bolj imenitno in več vredno, če zapišemo po izvirniku *watt*, hkrati pa tega ne izgovorimo pravilno »uot«, pač pa po domače »vat«. Zakaj ne bi tudi pisali tako — *vat*? Nisem še slišal za ugovore, ker ne pišemo po francoskem izvirniku *decagramme millimetre*, ampak podomačeno *dekagram* in *milimeter*. Zato tudi ni razumljivo, zakaj naj bi enoto mW s napisali — *milivatt-sekunda*, torej s podomačeno predpono mili in že davno domačo sekundo, vmes pa z etimološko pisanim *watt*, izgovorjenim pa podomačeno — torej (proti izvirniku) napačno — »vat«. Menda naj bi etimološko pisane enote dokazovale posebno jezikovno vrednost slovensčine, češ da »prenese tuje zapise v izvirniku«. Koliko manj vredni morajo torej biti svetovni jeziki, ki pišejo tuja imena po svojem pravopisu!

Kar oglejmo si enoto *ampere*! Francosko pa se piše *ampere*, angleško *ampere*, nemško *Ampere*, rusko *amper*. Torej vsak po svoje! Prav tako ne pišemo po izvirniku *metre*, ampak podomačeno *meter*, Hrvati pa seveda *metar*.

Po Francozu Curieju imenovan kemijski element *curium* naj bi pisali v slovensčini *curij*, izgovarjali pa »kirij«. Ali je izgovorjavi podomačen zapis *kirij* res neko barbarstvo? Če bi to res bilo, bi tudi po latinski transkripciji napisanega imena kemijskega elementa *kurtschatowium* ne smeli napisati podomačeno *kurčatovij*.

Zavedati se moramo dejstva, da se bodo s pojavljanjem novih pojmov pojavljala v strokovni in znanstveni literaturi tudi različna poimenovanja, pač, po usmerjenosti in okusu pisca, ki jih bo prvi uporabljal. To je seveda svoboda avtorja in njegova osebna odgovornost. Taka poimenovanja je treba sprejeti kot predloge, jih nato pri Terminološki komisiji vsestransko pretehtati — jezikovno in strokovno — in med različnimi predlogi izbrati najustrenejšega, če pa gre za izdajo temeljnih znanstvenih in strokovnih del, npr. terminoloških slovarjev, učbenikov, standardov ipd., bi morali v njih obvezno upoštevati v Terminološki komisiji sprejete sklepe.

Dejansko je to drugače. Imamo slovarje ožjih strok, ki so bili izdani — in celo vključeni v mednarodne izdaje — brez upoštevanja sklepov Terminološke komisije, kar povzroča težave zaradi neenotnih izrazov. Posamezne ustanove, strokovna združenja, inštituti ipd. izdajajo svoje slovarje, s pripravi katerih Terminološka komisija ni vedno seznanjena. Zato so, pač, razlike v nekaterih poimenovanjih pojmov.

Nujno bi bilo, da bi bila vsa terminološka dejavnost na Slovenskem povezana s Terminološko komisijo pri ZRC SAZU. Samo tako bi lahko dosegli enotni slovenski strokovni jezik in bi za strokovne in znanstvene pojme izbrali in uveljavili med spornimi ali novimi imeni tista, ki bodo tako vsebinsko brezhibna kakor tudi sprejemljiva za slovensko pisavo in uho.

Bojan Kraut—

Pripis uredništva: Avtor prispevka je o tem razpravljal na 4. simpoziju tehniške besede v Ljubljani.

Železarski globus

GRČIJA

V Grčiji narašča povpraševanje po kvalitetnejših, predvsem nerjavnih vrstah jekla. Zato se je domača železarska družba Hellenic Steel odločila, da bo že v bližnji prihodnosti skušala zadovoljiti letno 3,3 odstotno naraščanje po teh vrstah jekla. Skupaj z zahodnonemško železarsko družbo Kruppo Stahltechnik so naredili študijo o gradnji novega obrata. Njegova letna proizvodna zmogljivost bo 160.000 ton nerjavnih vrst jekla. Zgradili bodo tudi novo hladno valjarno z letno proizvodno zmogljivostjo 80.000 ton. Ostalo količino jekla izdelanega v načrtovanem novem obratu bodo predelali v obstoječih vročih valjarnah te grške železarske družbe.

ŽELITE LETOVATI ?

Obveščamo delavce Železarne in upokojenice, da imamo še proste kapacitete v počitniških prikolicih v Lanterni pri Poreču in v Stoji pri Pulju od 9. 9. do 19. 9. 1986. Najemnina prikolice je 1000 din dnevno. Prijavite se v oddelku za družbeni standard, soba št. 11, ☎ 3211. Oddelk za družbeni standard

Orejhnk

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropечи 1, 3 in 4, kontiliv 1 in 2, predelava talilniških odpadkov in ponvično gospodarstvo. Na sestanku SDS SM peči 2 in livna jama 2 so bili ponovčarji opozorjeni, da morajo biti bolj dosledni pri pripravi in ogrevanju ponovc (posebno pri šaržah za kontiliv), žerjavovodji pa, da morajo na začetku vsake dneve pregledati žerjav (zlasti žične vrvi in mejna stikala) ter da morajo previdneje delati z žerjavi. Na sestanku SDS elektropечи 4 pa so žerjavovodje livnega žerjava (125-tonski Telman) zahtevali namestitev klime naprave. Isto zahtevajo tudi zaposleni na lectromelch peči. Pravijo, da je v komandni kabini peči v poletnih mesecih nemogoče zdržati. SDS kontiliv 1 in 2 podobno kot mnogo drugih SDS vprašuje, kdaj bo mogoče pri malici dokupiti tudi solato. »Če je količjak samoupravne ureditve«, pravijo, »naj se ta problem uredi na zahtevo delavcev.« Prepričani so, da ta problem ne zadeva samo njihove kantine in njihove SDS oziroma, da je to problem tudi drugih TOZD in SDS.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, jeklolivarna 1 in 2 ter čistilnica odlitkov. SDS jeklolivarna 1 v zvezi s poslovanjem v prvem polletju omenja, da naj se delo bolje organizira ter da bi bilo treba poseben poudarek dati kvaliteti, kajti ta lahko zagotavlja boljše osebni dohodek.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2 ter OTOP-odprema. SDS proga 2400-1 in 2 sta imeli po dva sestanka o novi organiziranosti železarne (v juliju in avgustu). SDS proga 2400-1 omenja, da bi morali razpravo o večjih reorganizacijah voditi tisti delavci, ki so s tem dovolj seznanjeni. Menijo tudi, da bi se moralo zmanjšati število administracije v pisarnah (s tem problemom bi se morali ubadati ekonomisti, ki naj bi za pravilno rešitev tudi nosili polno odgovornost). SDS proga 2400-2 pa ugotavlja, da bi se moral nad delovodsko pisarno ponovno namestiti semafor za končno debelino, kajti tega semaforja vodja valjnice II nima. Z novimi delavci je treba čimprej nadomestiti delavce, ki so odšli v pokoj. Pomanjkanje delavcev namreč že povzroča težave v proizvodnji. SDS adjustaža 2400-2 pa ugotavlja, da na progi izvajajo vedno več krive metrske pločevine, ki jo je treba pred normalnim rezanjem prerezati čez polovico (v zadnjem času tudi po dvakrat). Skupina opozarja odgovorne delavce, da morajo nekaj storiti za odpravo tovrstnih motenj.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter valjarna žice 1 in 2. Skupine so se seznanile s poslovanjem v prvem polletju ter z informacijo o poteku javne razprave o novi reorganiziranosti in o osnutkih novih samoupravnih aktov.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD + priprava dela — odprema, lužilnica + priprava vložka 1 in 2, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža in strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2 in 4. Na sestanku

SDS vodstvo v zvezi z javno razpravo o novi organiziranosti in samoupravnih aktih sicer ni bilo pripomb, vendar pa je rezultat glasovanja pokazal, da očitno ostajajo še marsikateri dileme in vprašanja. Proti je namreč glasovalo 10 članov skupine, 4 so se vzdržali, za pa so glasovali le trije člani SDS. Pod razno je bilo predlagano, naj bi v bodoče najprej sklicevali sestanke SDS vodstva. Na sestanku naj bi se prisotni seznanili z gradivom ter se tako pripravili za razpravo na ostalih SDS. Skupina zastavlja delavcem obratne ambulate sledeče delegatsko vprašanje: »Kako pregledujejo kandidate za žerjavovodski tečaj, da so lahko že po dveh mesecih zdravstveno nesposobni opravljati dela žerjavovodje?« SDS lužilnica + priprava vložka 2 se vprašuje, zakaj so tako slabo preskrbljeni z rezervnimi deli, da na linijah ni več mogoče varno in kvalitetno delati. SDS žarilnica 1 meni, da bi bilo treba prenoviti — podobno kot so veliko — tudi malo umivalnico. Zahtevi, da naj se v mali garderobi čimprej popravi kopalnica se pridružuje tudi SDS žarilnica 2. Delavci SAN pa so predlagali naj bi, zaradi neznosne vročine v poletnih mesecih, v kabini SAN montirali hladilno napravo. Sestanka SDS žarilnica 3 so se od šestih udeležev 1 štirje delavci, ki so do nove organiziranosti zavzeli sledeče stališče: »Veliko se piše in govori o reorganizaciji. Vprašanje je, koliko bo to nam v resnici koristilo. Veliko stvari je nejasnih, zato se je delovna skupina odločila, da ne bodo glasovali ne za in ne proti. Glasovanja so se vzdržali. Referendum bo prinesel svoje rezultate.« Po mnenju posameznih članov SDS žarilnica 4 pa bi bilo treba nerentabilno proizvodnjo popolnoma ukiniti, ne pa da se jo združuje z uspešnimi TOZD. Vodja SDS pa je k tej točki pripisal tudi sledečo izjavo: »V zvezi z razpravo na skupnem sestanku DPO in poslovnega odbora imam kot takratni razpravljalec pripombo, da je moja razprava povsem drugače napisana v zapisniku, kot pa je bila takrat iznešena.« Tudi tu so se štirje delavci vzdržali glasovanja, eden je bil proti, le dva pa za novo organiziranost. SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 ocenjujeta, da bi vzdrževanje v večji meri prispevalo k boljšim proizvodnim rezultatom, če bi bili vzdrževalci organizirani v okviru proizvodnih temeljnih organizacij. Rezultat glasovanja o novi organiziranosti na sestanku SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 je bil negativen (14 proti, 1 za in 1 vzdržan). Njihovo stališče pa je takole: »Člani SDS so po temeljiti razpravi o informaciji bili enotnega mnenja, da v kolikor vsi skupaj ne bomo spremenili miselnosti in odnosa do dela, nam nobena organiziranost ne bo prinesla napredka. Ravno tako ne morejo razumeti, da bi sedaj en sam človek (vodja novega TOZD-a) lahko korenito, v pozitivnem smislu, spremenil odnos do dela.« Dodajajo pa še, da člani SDS predvsem moti tudi dejstvo, »da nihče iz poslovnega odbora ne more dati garancije, da bo nova organiziranost boljša od sedanjega.« Proti novi organiziranosti se je izrekla tudi SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 (12 proti, 1 za in 1 vzdržan). Pripomba: »SDS ne verjame v izboljšanje stanja v Železarni Jesenice. Do sedaj je bilo vse preveč neizpolnenih obljub.« Pripomba je imela tudi v zvezi s polletnim poslovnim poročilom. Vprašuje se, zakaj so, kljub izpolnjevanju planskih obveznosti in dobrim rezultatom, osebni dohodki majhni ter če se sploh lahko reče njihovim premijam stimulativno nagradanje. Opozarjajo pa tudi na slabo vzdrževanje strojev. Vzrok vidijo predvsem v nestrokovnem kadru in v pomanjkanju rezervnih delov. Pod razno prosijo, naj bi se pospešila nabava filtrov za vilicarje. V valjarni 1 za novo organiziranost ni glasoval nihče (eden proti, sedem vzdržanih). Pripomba: SDS je mnenja, da bi bila največja garancija za uspešnost (ekonomsko, organizacijsko, samoupravno) nove organiziranosti dosežena tisti trenutek, ko bi predlagatelji nove orga-

niziranosti sprejeli OSEBNO ODGOVORNOST za uspešnost le-te! Takrat bomo tudi delavci naše SDS podpirali pobudo za novo organiziranost.« V zvezi s poslovnim poročilom pa omenjajo, da se v celoti ne strinjajo z oceno, da je pomanjkanje kadra najbolj kritično na brusilni liniji. Po njihovi oceni je prav tako kritična situacija na ZRM, »vendar se to krpa na tisoč možnih načinov«. Pod razno se pritožujejo, da so kopalnice v mali garderobi neuporabne (puščajo cevi, tuši so polomljeni, ...). Žerjavna proga nad ZRM ni več ravna in jo je treba popraviti. Zanimivo je tudi tole vprašanje: »SDS se vprašuje, kako je mogoče, da se je podelila tretja renta za izvedbo zaviralnih desk ZRM, ko pa se točno ve, da le-te že več kot leto dni niso v uporabi, ker se zaradi toplote valjavniške emulzije preveč deformirajo!« Od sedmih članov SDS valjarna 2 je eden glasoval za novo organiziranost, ostali pa so bili proti. Vzroki: SDS meni, da bo preveč vodstvenega kadra in da pojasnilo o razporeditvi le-teh po reorganizaciji ni dorečeno. Moti pa jih tudi to, da tudi prihranki, ki naj bi jih prinesla nova organiziranost, niso dovolj jasno prikazani. O udeležbi in glasovanju na sestanku SDS valjarna 4 sicer ni podatkov, vendar pa je iz pripomb razvidno, da imajo določene pomisleke proti novi organiziranosti. Takole sklepajo: »Če je Železarna Jesenice kot enotna delovna organizacija, potem je lahko celotna delovna organizacija tudi temeljna organizacija.« Sprašujejo se, kako bo s plačilom kupljene tehnologije v celotni delovni organizaciji (»saj vemo, da je tudi tehnologija v glavnem kupljena z novimi napravami, ta pa tudi ni enotna...«). V zvezi s pripombo, »da se je tudi prej delalo za obstoječo hladno valjarno Belas, pa SDS omenja, da se je le-ta sedaj že izplačala in sedaj že tudi vlaga v druge temeljne organizacije (v Jeklarno)«, poleg tega pa so »delavci, ki sedaj delajo v TOZD HVB že prej vlagali v TOZD, saj so v glavnem delali pred dograditvijo v drugih TOZD (tako torej ne velja trditev, da bi bili drugi delali zanje). Številne pripombe so imeli člani tudi pod točko razno. Tako naprimer trdijo, da se delovni valji na štetku premalokrat zamenjajo in da zato iz štetka dobivajo TVT trakove z odelblitvami na robovih. Predlagali so, naj se preveri resnično stanje menjav (kolobarji, montaža, tonaža, izrabljenost, ...) in obvesti SDS na koliko časa se valji menjajo. Kot že več drugih SDS, ki smo jih omenili, se tudi tu pritožujejo, da je kopalnica v mali garderobi »v obupnem stanju«. Ker se kopalnica tudi nič več ne čisti, je »bolj podobna svinjaku kot pa zglednim sanitarijam«. Delavce na ZRM moti tudi sistem dela v poletnih mesecih. Zahtevali so, naj bi v bodoče planirali obratovanje ZRM, v juliju in avgustu na tri izmene. Na tem ključnem stroju jih namreč pesti pomanjkanje delavcev. Od oddelka za kadre pričakujejo, da bo uspel zapolniti manjkajoči kader v oddelku valjarne, saj je končno, kot pravijo, »od tega odvisna tudi celotna proizvodnja HVB in ekonomski efekt DO«. Za primer navajajo tudi žično valjarno, kjer v obeh kritičnih mesecih (julij, avgust) že nekaj let brez težav delajo na tri izmene. Nezačuden je tudi s sedanjim načinom sestavljanja sklopov ZRM (»sestavljanje naj se vrne nazaj na vzdrževanje, ali pa naj jih sestavljajo brusilci«). V zvezi z premikanjem dnin oziroma vračanjem dnin pa so valjavci menili, da se je treba preden do tega pride, dogovoriti z oddelkom valjarne. Enega izmed delavcev pa je zanimalo, »kdo od tistih, ki delajo samo dopolnje, vrača dnino na prosto soboto, če med tednom ni dela«. Opozorili so tudi, da WC v valjarni že več mesecev ni mogoče uporabljati. Na koncu pa so izrazili željo, da bi v zvezi z vsemi temi problemi čimprej dobili ustrezne odgovore. (se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in

Potrpežljivost in (ali) revolucionarna zagretost II.

Članek, ki sem ga napisal za 30. številko *Železarja*, ni govoril (vsaj tako upam) o moji zmedenosti, temveč o zmedenem izvajanju predsednika ZZZB NOV Jesenice Stanislava Križnarja, ki je v radijskem intervjuju (v skrajšani obliki objavljenem tudi v *Železarju*) na eni strani svetoval mlademu rodu več potrpežljivosti, spoštljivosti, nezahtevnosti in previdnosti, na drugi strani pa je pričakoval od novih delegatov, da bodo revolucionarno zagreti. Kakšen je Križnarjev odgovor v zadnji številki *Železarja*? Kako utemeljuje svoje stališče, da so spoštljivost, nezahtevnost, potrpežljivost, itd. revolucionarne lastnosti?

Križnar navaja troje argumentov: 1. Omenjene lastnosti (spoštljivost, nezahtevnost, potrpežljivost itd.) so cenjene v vseh sistemih sveta.

2. Kriterij, kaj je revolucionarno, smo mi v Jugoslaviji med zadnjo vojno postavljali na podlagi marksizma in leninizma.

Za te naše cilje (določene na podlagi marksizma in leninizma) so naši ljudje, takrat večinoma mladi, umirali, krvaveli, prestajali lakoto in bolezen, spoštovali pogum in znanje itd., se pravi, bili so skrajno potrpežljivi, spoštljivi, nezahtevni. Revolucionarna zagretost se je izražala tudi v teh lastnostih.

Pojdimo po vrsti:

1. Strinjam se s Križnarjem, da so omenjene lastnosti cenjene v vseh sistemih sveta, vendar se z njim ne bi strinjali graditelji sistema samoupravne socialistične demokracije. Naš sistem je ja različen od drugih sistemov na svetu. »To pa pomeni«, pravi Kardelj v *Smereh razvoja*, »da je naš politični sistem prerezal popkovino, ne samo s političnim pluralizmom meščanske družbe, ampak tudi z enopartijskim sistemom začetne faze socialistične revolucije, zlasti s tistim, ki je bolj ali manj izraz dominacije tehnobirokratskega aparata nad družbo.« Radikalno nov sistem potrebuje seveda radikalno nove ljudi, ljudi, ki ne bodo spoštljivi,

nezahtevni, in potrpežljivi (skratka »pridni«), temveč bodo nadaljevali tradicijo Gubca, OF itd. Potrebni so ljudje, ki ne bodo rezali samo popkovine s političnim pluralizmom meščanske družbe, temveč tudi z enopartijskim sistemom in dominacijo tehnobirokratskega aparata. Tako kot so (že med vojno) nespoštljivo, nepotrpežljivo in revolucionarno zagreto prerezali popkovino s političnim sistemom meščanske družbe (z Dolomitsko izjavo je bila likvidirana koalicijska zasnova začetne OF), morajo z isto neizprosno obratovanosti z dominacijo tehnobirokratskega aparata.

Ali ne pomeni primerjati (enačiti?) naš, vseskozi izvirni sistem, z drugimi, priznati, da je tudi od jugoslovanske alternativne socializma ostal le še sistem, ki potrebuje, tako kot drugi, za svoje ohranjanje spoštljivost, nezahtevnost in potrpežljivost podanih? Ali ne pomeni uporabljati ta »argument« pravzaprav govoriti s pozicije sistema za ohranjanje sistema? Kaj ni značilno, da se namesto o revolucionarni preobrazbi družbe (orientacija k revoluciji) tako pogosto govori o ohranjanju »dosežkov revolucije« in »revolucionarnih tradicij« (v zadnjih mesecih je prav v *Železarju* na temo ohranjanja revolucionarnih tradicij izšlo kar nekaj člankov)?

2. Tudi v tej točki se strinjam s Križnarjem: Kaj je revolucionarno so med zadnjo vojno določali na podlagi marksizma in leninizma, oz. natančneje marksizma — leninizma. Vendar se tu Križnar ustavi. Ne zdi se mu potrebno, da bi kritiziral ideologijo marksizma — leninizma. Ta (samo)kritika pa je potrebna, še posebej zaradi tistih, ki so za cilje marksizma in leninizma umirali, krvaveli, prestajali lakoto in bolezen itd. Skušajmo na kratko in za naše potrebe naznačiti razliko med marksizmom ter marksizmom — leninizmom: Če je za marksizem (pa seveda ne samo zanj) imperativ kritično mišljenje, stalno problematiziranje t.i. »resnic« (tudi samega Marksa), pa je za ideologijo marksizma — leninizma značilno, da postulira »resnice«, ki so nevrpašljive in se ne smejo preverjati. Partija je njihov edini avtentični razlagalec. Komunisti lahko le skrajno **potrpežljivo, spoštljivo in nezahtevno** sprejemajo in izvajajo politiko partije.

Sprememba partije v zvezo komunistov je merila prav na ta »kominternovski sindrom«, ki se po besedah Mitja Ribičiča še naprej trdovratno ohranja.

3. Stanislav Križnar neupravičeno meni, da so naši ljudje med zadnjo vojno oblikovali svoje cilje na podlagi marksizma in leninizma, zanje umirali, krvaveli, itd. Na ta način samoumevno enači narod in partijo. Interes partije (delni interes) enači z interesom celote. Vsaj začetna idilična enotnost ljudstva v boju z okupatorjem prav gotovo ni temeljila na

tem, da bi »naši ljudje« sprejeli cilje marksizma in leninizma. Kaj pa so vedeli kmetje, ki so predstavljali večino v partizanih, o marksizmu in leninizmu?

Mogoče to, kar je pisal klerikalni Slovenec, ki je takole poročal o kolektivizaciji v Sovjetski zvezi: »Kmetje, ki vstopajo v kolektivno gospodarstvo, morajo dati v skupno upravo vse svoje imetje brez ozira na svoj položaj. Bogati kmet da vso svojo živino, dočim siromak ne da ničesar, toda pravice imata oba iste... Ko člani vstopijo v kolektivno gospodarstvo, postanejo navadni delavci, ki delajo za plačo. Če izstopijo iz kolektiva, ne dobijo več nazaj svojega deleža, ki so ga v pričetku vložili.« (Slovenec, 27. februar 1930, str. 6, citirano po zborniku *Pogledi na Sovjetsko zvezo*, KRT 29, 1985, str. 19)

Partija je šele v t.i. drugi fazi revolucije legalizirala svojo vodilno vlogo. Prej (nekako pred Dolomitsko izjavo) partija ni razkazovala ciljev, postavljenih na podlagi marksizma in leninizma prav zaradi tega, ker večina »naših ljudi« marksizma in leninizma, tudi zaradi razlogov, ki sem jih maloprej navedel, ni sprejemala.

Križnarju hvaležno vračam dobrohoten nasvet: **Ignoriranje in nepoznavanje svoje zgodovine ne vodi v boljšo bodočnost.**

Na koncu svojega odgovora Križnar (res ne vem zakaj) našteva sile teme, ki vse, kar je poskušalo biti napredno in moderno, proglašajo za rdečo nevarnost, ali pa v novem času neopravičeno lepijo etiketo stalinizma. Ali je res zgolj naključje, da med te sile teme (nacionalizmi, klerikalizem, malomeščanstvo, fašizem itd.) ne postavi tudi stalinizma?

Ivan Puc

TAGORE MISLI

Iz radosti se porajajo vsa bitja...

Greh je zatemnitev resnice, ki megli čistost naše zavesti.

Tvoj krik je oglašanje tvoje duše.

Resnico ugledamo, ko usmerimo svoj razum v neskončnost.

Da bi živeli v popolnem dobrem, moramo spoznati neko življenje v neskončnem.

Vsako jutro nas obišče dan, gol in bel, svež kakor roža.

Naše korenine morajo v globino univerzalnega, če hočemo pridobiti veličino osebnosti.

Ljubezen je dovršenost zavesti.

Samo ljubezen je gibanje in mirovanje obenem.

SLAVKO TARMAN

23

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

In vendar je bil Wagner - Jauregg dovolj pošten, da si je priznal tudi poraze. Morda bi drug zdravnik na široko oznanil svoje uspehe zdravljenja, toda neugodno pri tem je bilo, da je z umetno vročino zdravil ljudi z različnimi vrstami duševnih bolezni. Enako vročino je uporabljal za zdravljenje madostne bebvosti kakor tudi za zdravljenje akutnih melanholikov. Preusmeril se je na sistematično zdravljenje progresivne paralize. Toda progresivna paraliza je do tedaj veljala za neozdravljivo bolezen. Sedemnajst let so neozdravljivi hodili k njemu. Bil jim je zadnje upanje. Zdravil jih je z vročino, tuberkulinom in bakterijskimi strupi. Njegovi uspehi so odmevali v strokovnih krogih. Vcepljena malarija ni bila nikdar tako trdovratna kot ona prenešana po naravni poti s komarjem pikom. Jasno, da so bolniki trpeli visoko temperaturo, ki pa jo je dr. Wagner - Jauregg dovolj hitro ukrotil z razmeroma majhnimi dozami kinina. Duševni bolniki so bili po ozdravljenju normalno

zdravi in so se počutili bolje kot pred izbruhom bolezni. Bolnikom je dajal po malarijskem (vročinskem) ozdravljenju večje doze salvarsana.

Ko je Wagner - Jauregg dopolnil sedemdeset plodnih let se je v letu 1927 slavnostno odpovedal svoji stolici na kliniki. Z donečimi besedami ga govorniki slave kot zmagovalca progresivne paralize. Toda sam prvi ugovarja temu pretiravanju. V tistem 1927 letu ni mogel prešteti števila onih, ki jih je zdravljenje po metodi Wagner - Jauregg rešilo usode, hujše od smrti. V sled tega je švedska Akademija priznala dr. Wagner - Jauregg Nobelovo nagrado za medicino.

DR. FINSEN IN ULTRAVIOLEČNA SVETLOBA

Finsen Niels (1860—1904), danski zdravnik. Prvi je uporabil za zdravljenje kožne tuberkuloze ultravijolično svetlobo. Po njem se

njegova naprava imenuje Finsnova svetilka. Leta 1903 je prejel Nobelovo nagrado za medicino.

Danec dr. Finsen je zamišljen sedel nekega dne pri svojih medicinskih knjigah. Opazoval je mačko, kako se premika za soncem — vedno iz sence na sonce. Prav zaradi tega, ker je na Danskem malo sonca je poskusil ustvariti umetno sonce. Toda sprva so se mu njegovi kolegi smejali. Svojega prvega bolnika s kožno tuberkulozo je zdravil v elektrarni. Tam se mu inženirji niso smejali. Smrt je plavala nad Finsnovim življenjem že takrat, ko je odkril, da sta sonce in svetloba najhujša sovražnika smrti. In Finsen ni bil samo prvi zdravnik, ki je raziskoval žarke, temveč tudi prvi, ki se je načrtno boril s svetlobo proti smrti. Znan je kot ustvarjalec tehnične medicinske nasploh. Finsen je svoj prvi korak proti lupusu, grdi in težko ozdravljivi kožni tuberkulozi opravil v elektrarni. V njegovi goreči želji po svetlobi in soncu ga ni podpiral nobeden zdravnik, temveč preprosti humani inženirji. Bil je svojevrsten človek vse življenje, saj je ob smrti vzkliknil: »O, da bi vsaj mogel biti pri svojem lasnem raztelesenju!« Kot deček je bil izključen iz šole, češ da je brez potrebne energije. Takrat se tudi najslavnejšim zdravnikom niti sanjalo ni o zdravilnosti sonca.

Kemični sončni žarki dajejo življenje in obudijo speče moči. Tu imamo naravne sile za

katere smo v zdravstvu vse premalo vedeli, je zapisal v svoje poročilo dr. Finsen. Po poskusih na živalih se je odločil za zdravljenje ljudi.

V Kopenhagenu je živel inženir Mogenssen. Osem let je trpel za ogabnimi razjedami na obrazu. Milijoni bacilov so mu razjedali kožo. Diagnoza je bila — lupus vulgaris. Ni bila sicer življenjsko nevarna. Najhuje je bilo, da ni bilo moč zaježiti širjenja bacilov na koži. Koža je postala večja ali manjša gnojna razjeda. Ozdravitev ni bila znana do tedaj. Bolniki so bili izključeni iz družbe in se niso pokazali niti najboljšim prijateljem. Hitra smrt je bila njihovo edino upanje. In Mogenssen je bil eden izmed teh nesrečnikov. Finsen pa je delal poskuse na svetilki, ki naj bi sevala sončne žarke. Vedel je, če razbelimo kovo, zažari najprej rdečo, potem belo in čim bolj bela je, tem več seva kemičnih žarkov. Skonstruiral je obločnico — umetno sonce. Finsen je dognal, da osredotočena svetloba petdesetkrat uspešneje uničuje bacile kot razpršena. Pri kožni tuberkulozi so bacili na površini kože. Zdravljenje v elektrarni je trajalo od novembra 1895 do marca 1896. Vsak dan je Finsen po dve uri obseval Mogensena s 25 A žarnico istosmernega toka.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

LEKARNA V NARAVI

»Medicina je izvedla določene popravke, kar zadeva zdravljenje z zdravilnimi zelišči. Praktične izkušnje, ki so nam jih stari narodi predajali iz roda v rod, so potrdile zdravilnost naravnih zelišč. Ljudi je zajela tabletomanija, ta sodobna strast, ki ima dvorezen značaj. Nabiranje zdravilnih rastlin in njihovo gojenje ima velik gospodarski pomen, zato zavzemajo zdravilne rastline vse vidnejše mesto v sodobni terapiji. Čeprav je naša družba izvedla vrsto ukrepov, da bi zapolnila vojaške potrebe po zdravilih iz tekoče farmacevtske proizvodnje, se utegne v izjemnih pogojih zgoditi, da teh rezerv ne bo dovolj ali pa bodo nedostopne. V tem primeru bodo zelo pomembne nabrane rezerve zdravilnih zelišč, ki rastejo na teh območjih. Vse to ima določen pomen, ki ima pomemben delež v pripravi na morebitno vojno ter pri njenem uspešnem koncu.«

Mag.ph.Branko Dragiš, polkovnik

V narodnoosvobodilni vojni so zdravilna zelišča uporabljali le na nekaterih območjih, zlasti v Dalmaciji: ajbiš, kaduljo, pelin, rožmarin, borovnico, kamilico, sivko in drugo. V skritih partizanskih bolnicah so uporabljali mlade borove in smrekove poganjke, v katerih je veliko vitamina C. Poganjke so po nekaj urah namakali v vodi. To je bil odličen osvežilni napitek.

Za boleznih dihal, proti prehladu in gripoznim stanjem uporabljamo lipovo in bezgovo cvetje. Proti gripoznim stanjem sta meseček in šmarnica. Prehlad zdravimo z oblogami iz sveže mleto gorčične moke, ki pa jih moramo, brž ko začne peči, sneti in namazati pordelo mesto z oljem.

Rastline, ki vsebujejo sluz, uporabljamo za zdravljenje akutnega vnetja dihal, te so: ajbiš in divji slezenovec, spomladanski jeglič, sladki koren, kolmez, veliki koren in divji mak.

Za boleznih sečnih poti in diuretički za dezinfekcijo se že od nekdaj uporablja čaj iz medvedjega grozdja skupaj z brezovim listjem. Med diuretički sta omembe vredna navadni brin in zajčji trn.

Za preprečevanje in zdravljenje visokega krvnega pritiska je primeren česen. Če njegovega duha ne prenašamo ali če ga težko prebavljamo, napravimo tako, da česen skuhamo v mleku ali v juhi, ali pa ga damo bolniku v obliki sirupa. Poleg tega je dobro, če skuhamo čaj iz peteršilja (iz listja in korenin). Na 200 ml vode damo dve žlici peteršilja. Čaj kuhamo pet do deset minut in ga hladnega pijemo trikrat dnevno po eno skodelico. Za boljše kroženje krvi v srcu pijemo glogov čaj. Glog v zadnjem času vse bolj uporabljajo pri oslabljenih srčnih mišicah. Proti astmatičnim napadom jemljemo mešanico sivke, rožmarina, kamilice in pravega čaja. Za pomiritev astmatičnega kašlja priporočajo čaj iz velikega korena.

VELIKA KULTURNOPOLITIČNA MANIFESTACIJA V PODJUNI

Prijetno naravno okolje v Spodnjih Vinarah pri Šentprimozu v Podjuni na avstrijskem Koroškem je bilo 9., 10., 14., 15. in 16. avgusta priložnost za velike kulturno politične manifestacije Slovencev na avstrijskem Koroškem in živa povezanost slovenskega kulturnega prostora.

Igralci in pevci iz Podjune in širšega območja, združeni v Slovenskem ljudskem gledališču »Samorastniki«, so ob pomoči kulturnih ustvarjalcev iz matične domovine, v režiji Marijana Srienca in v organizaciji Slovenske prosvetne zveze iz Celovca uprizorili Bratko Krefta dramsko kroniko iz leta 1573 v petih dejanjih »Velika puntarija«.

Po uspešnih uprizoritvah na prostem Sketove »Miklove Zale« leta 1973 in leta 1978 Prežihovih »Samorastnikov«, so se na pobudo igralcev samih letos lotili dramske kronike iz leta 1573 »Velika puntarija«, ki jo je leta 1937 napisal dr. Bratko Krefc. Vsekakor je to zelo pogumno dejanje, sredi letne sezone in v času dopustov pridobiti več kot 100 igralcev, statistov, tehničnih delavcev, organizatorjev in drugih za izvedbo tako velikega gledališkega projekta, ki na prizorišču na prostem, ki desetkrat in več presega prostornino gledališkega odra, zahteva še dodatnih sceničnih in tehničnih priprav. Pri tem so jim pomagali tudi kulturni ustvarjalci iz matične domovine, in lahko zapišemo, da so vsi izpričali veliko ustvarjalnih naporov.

Dogajanja so se v tem lepem okolju selila iz scene na sceno, iz kmečke hiše v fevdalno dvorano ali v ječo, v puntarski tabor ali odprt prostor na poljani ali pod drevjem. Vsa prizorišča so bila brezhibno ozvočena, poleg odlične scene in kostumov je bila odlična tudi scenarska razsvetljava, režiser pa je poskrbel za nekaj pretresljivih scen, kot je požar na osovraženih gradovih, obdan s kruto vojsko zatiralcev, ali plesalci v kostumih smrti, ki so uprizorili usodnost puntarskega boja in njegovega srhljivega konca. Mnoge prizore, še zlasti pa zaključnega, je spremljala puntarska pesem »Le vkup, le vkup uboga gmajna...«, zato si je režiser tudi večino statistov izbral med člani pevskih zborov iz Podjune.

Režiser Marijan Srienec, ki je svojo nalogo zelo dobro opravil, je poleg že omenjenih domiselnih rešitev, v svojem režiserskem konceptu poudaril nekatere segmente, ki so bila kot aktualna sporočila namenjena sedanemu koroškemu človeku, ki mu je še kako potrebna velika upornost in visoka narodna zavest za ohranitev svoje narodnostne biti.

Ceprov so bila kvaliteta nihanja pri podajanju posameznih vlog, je predstava kot celota zelo uspešna, izpričala veliko ustvarjalnih naporov in sposobnosti izvajalcev in organizatorjev, veliko idealizma in odrekanja slovenskih ljubiteljskih kulturnih ustvarjalcev na avstrijskem Koroškem. Uspešna izvedba »Velike puntarije« jim bo prav gotovo dala nova gora poleta, nedvomno pa tudi pospeši-

la njihova prizadevanja za osnovanje slovenskega polpoklicnega gledališča na avstrijskem Koroškem, kar bi spodbudilo še večji razmah ljubiteljske gledališke dejavnosti v slovenskih kulturnih društvih in organizacijah. Z »Veliko puntarijo« so Slovenci na avstrijskem Koroškem obeležili tudi 400-letnico smrti Primoža Trubarja.

Vse predstave so bile dobro obiskane, obiskovalcem iz vseh predelov avstrijske Koroške so se pridružili tudi obiskovalci iz matične do-

movine Slovenije. Tudi iz jeseniške občine so si v petek, 15. avgusta, ogledali predstavo ljubitelji gledališke igre in prijatelji koroških Slovencev s tremi avtobusi, kar je bil ta večer največji obisk iz matične domovine, sicer pa je predstavilo prisostvovalo več kot tisoč ljudi. Obisk iz jeseniške občine je organizirala Zveza kulturnih organizacij Jesenice v sodelovanju s Kulturno skupnostjo Jesenice in odborom za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne Jesenice, ki so tudi združili sredstva za 50 odstotni regres prevoznih stroškov udeležencev. Za vse udeležence je bil to lep in velik dogodek, ki je izpričal, da slovenska puntarska misel ni ži-

va samo na gledališkem odru, temveč tudi v življenju Slovencev na avstrijskem Koroškem, ki si tudi s kulturno dejavnostjo pridobivajo vedno več prijateljev med nemško govorečimi Avstrijci.

V razgovoru pred predstavo nam je dr. Janko Malle, tajnik Slovenske prosvetne zveze, ki je bila organizatorica te prireditve in je dejansko ena od osrednjih slovenskih organizacij z najdaljšo tradicijo med slovensko narodnostno skupnostjo na avstrijskem Koroškem povedal, da je kulturna dejavnost med koroškimi Slovenci zelo razvita, vendar pa jo utesnjujejo težke narodnopolitične razmere. »Razmere na avstrijskem Koroškem ne dajejo dovolj svobodnega prostora za slovensko kulturno dejavnost. Nekako se sprejemajo našo folklorno dejavnost, čim pa s kulturo izražamo našo narodnostno bit, pa naletimo na težave. Pa tudi sicer je v naših kulturnih društvih še preveč prisoten folklorni nivo in pogled v preteklost, kar sicer veliko prispeva k ohranjanju slovenskega jezika in slovenske kulture, vendar pa se vedno bolj tudi spoprijemamo s sedanjo kulturno stvarnostjo, še zlasti mladi. V okrog štiridesetih društvih, ki jih združujemo, so najbolj razgibane pevsko, folklorna, gledališka in izobraževalna dejavnost.

Pri našem kulturnem delu moramo na eni strani upoštevati, da se je precej spremenila socialna struktura slovenskega življa, da je vedno manj kmečkih ljudi, ki so včasih predstavljali večino in da sedaj prevladuje uradniški sloj, mlada inteligenca in delavski razred. In nenačrtno, da z našo kulturo moramo nagovoriti tudi nemško govoreče prijatelje, ki jih je vedno več in z njimi dobiti tudi stične točke delovanja, kot na primer mirovno gibanje, ekološka vprašanja in podobno. Prav ta gibanja so nas v zadnjih letih močno

zblížala in dobili smo veliko prijateljev, ki nas tudi prek teh gibanj podpirajo. Tako nas, na primer, je poudaril Janko Malle, »v boju za ohranitev dvojezičnega šolstva podpirajo že cele strukture nemško govorečega prebivalstva, vključno s celovsko univerzo, avstrijsko ljudsko stranko, socialistično stranko in drugi. To samo potrjuje, da je naša pot sodelovanja z nemško govorečimi poštenimi Avstrijci na skupnih interesnih področjih, ki smo jo mladi začeli neka pred desetimi leti, pravilna pa tudi uspešna.«

Ko je beseda nanesla na »Veliko puntarijo«, je govornik povedal, da je gledališka tradicija med Slovenci na avstrijskem Koroškem zelo dolga. Zadnja leta pa njihova pozornost velja kvaliteti in boljši izbiri besede. »Kažejo se tudi že prvi rezultati, gledališke družine vedno bolj posegajo po novejših besedilih, s sodobnimi, aktualnimi in angažiranimi sporočili, ki naj bodo tudi del naših prizadevanj, da poleg ohranjanja jezika in kulture, dvigajo našo narodnostno zavest in ponos. Pri tem se zavedamo, da slovenski jezik v javnosti še pa, da je potisnjen na družbeni rob, da se uporablja le v družinah in društvih, ni pa prisoten v uradni Avstriji, v trgovini, na občini, na sodišču in tako dalje. Ni nam dana jezikovna enakopravnost, prav tako pa nam bi radi zabrisali naš slovenski zgodovinski spomin, na drugi pa zato, ker vemo, da »punt« mora ostati del slovenske narodne zavesti Slovencev na avstrijskem Koroškem.

Se bi govorila, pa sta naju Matija Gubec in Ilija Gregorič začela pozivati k punktu; pa bova nadaljevala kdaj drugič...

Joža Varl

Slovenija

NAŠ TURISTIČNI SEDANJK

Sedanji naval turistov je zajel tudi našo turistično ponudbo. Čeprav pomenimo v slovenski in jugoslovanski ponudbi le neznaten del, je pravzaprav Gornjesavska dolina edinstvena. Ob vstopu v državo nudi prvi stik s turisti. Čeprav na prvi pogled kolona vozil predstavlja anonimno dolgo vrsto, namenjeno k morju, pa potovanje v svojem bistvu vendarle pomeni opazovanje in iskanje, pri čemer je pomemben prvi sprejem in slika, ki jo dežela takoj ob prihodu nudi svojim obiskovalcem. Mimo tega Gornjesavska dolina ne more iti, dasiravno Kranjska gora ni tranzitno turistično središče, ampak je ta kraj alpski turistični center s svojevrstno ponudbo tako v letni kot v zimski sezoni.

Sam tranzit le delno oziroma v manjšem obsegu predstavlja turistični promet tega kraja. To pa ne pomeni, da ta dolina ni opazna. V reki turistov se marsikdo zanima za kraje, doline, skozi katere potuje. Opazovanje pa naj bi se odrazilo v tem, da svoj dopust v bodoče prilagodi območjem in alpskim aktivnostim, kar naša dežela lahko tudi ponudi. To omogoča, da v nenehnem iskanju sprememb v turistični ponudbi, ki jo zahtevajo vedno nova in nova povpraševanja, izkoristimo navedeni možnosti. To tudi narekuje nenehno strokovno analitično delo in proučevanje trendov turističnega povpraševanja, ki naj bi usmerjalo našo ponudbo. Ena od temeljnih nalog združenega turističnega gospodarstva v poslovno skupnost pa je prav gotovo tudi proučevanje trga in usklajevanje določenih programov pri poprestitvi ponudbe.

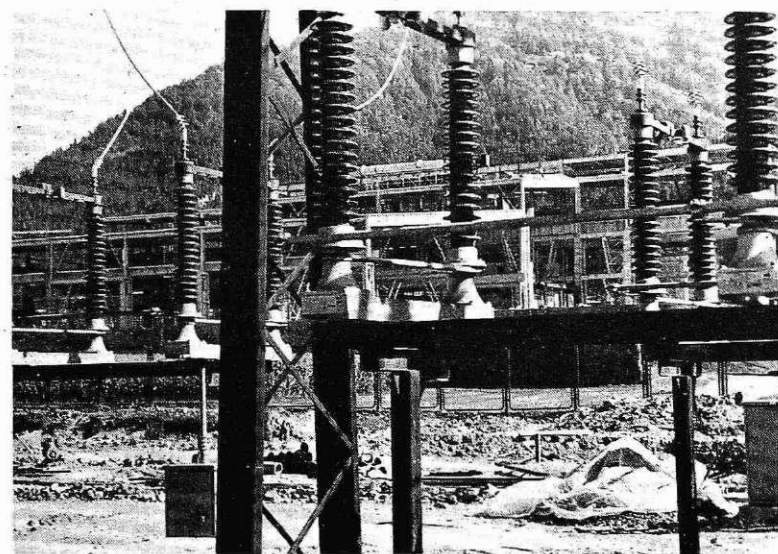
V okviru tega se postavlja vprašanje, v kakšni smeri voditi razvoj turističnega gospodarstva. Na eni strani je pred OZD postavljena odgovornost za obnavljanje in modernizacijo obstoječih kapacitet, kar zahteva precejšen del sredstev in zmanjšuje investicijsko sposobnost teh organizacij, po drugi strani pa je v programu oziroma v družbenem planu opredeljena tudi obveznost za povečevanje komercialnih zmogljivosti v tem srednjeročnem obdobju za 800 postelj. Ob oceni gospodarjenja za prvo polovico letošnjega leta smo že

ugotovili, da se bo realizacija začrtanih nalog, ob sedanjih pogojih gospodarjenja, uresničevala nekoliko počasneje.

Pri tem ocenjevanju pa več ali manj vidimo le Kranjsko goro, manj pa ostale kraje v občini, kar je prav tako treba reševati z ustreznim povezovanjem. Ob sedanji investicijski aktivnosti na Jesenicah so gostinske kapacitete več kot zasedene. Kvaliteta obstoječih objektov je tako v gradbenem kakor tudi v funkcionalnem pogledu slaba. Načrt predvideva gradnjo novega hotela, ki naj bi se vključeval v sklop dograditve mesta Jesenic, v okviru ustreznih prometnih rešitev in poslovnih območij ob predoru, ter bo predstavljal del turistične ponudbe Gornjesavske doline. Z odprtjem Karavanskega predora bo moral biti določen del dejavnosti poverjen tudi turističnemu gospodarstvu, kar bomo morali usklajevati z obstoječimi kapacitetami.

Poleg vseh teh obveznosti pa promet kakor tudi rezultati zimске sezone kažejo na nujnost moderniziranja in razširjanja žičnic. Vse to je v planih tudi opredeljeno.

Ali nam bo to uspelo ali ne, je prav gotovo odvisno tudi od pogojev gospodarjenja, v katerih bomo v prihodnje poslovali. Obstaja nevarnost, da vseh možnosti ne bomo izkoristili in zato v turističnem razvoju capljali za tistimi, ki se bodo novim ali spreminjajočim se razmeram v turistični ponudbi hitreje prilagodili.

Jeklarna 2 (foto I. Kučina)

Elektroenergetski sistem za Jeklarno 2

Nadaljevanje

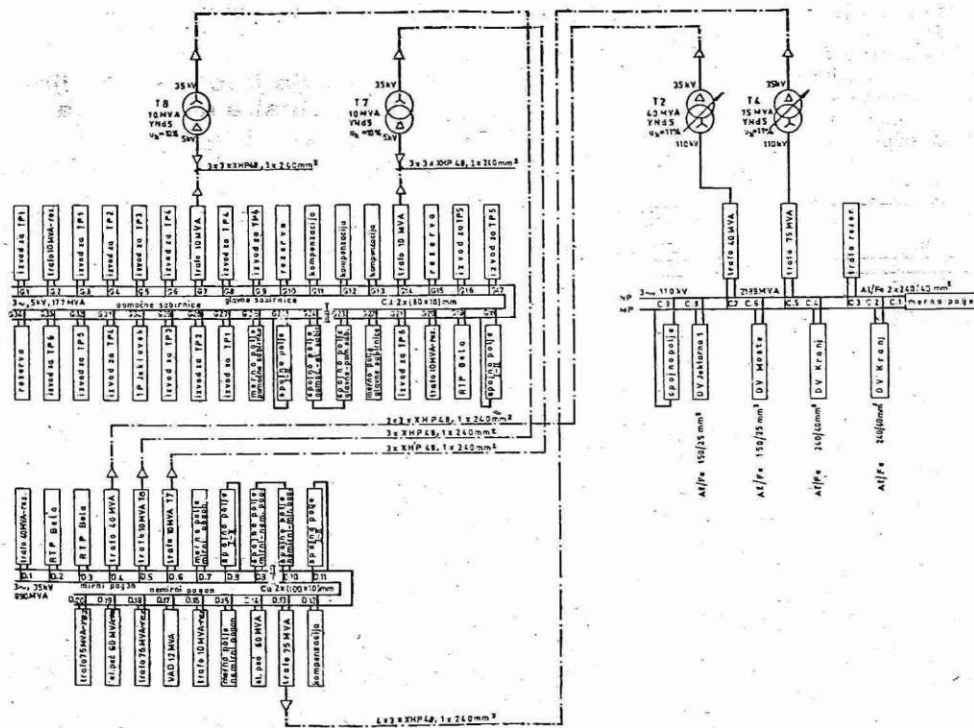
Za nadaljni razvoj sta predvidena še dva odcepa za transformatorje moči 75 MVA, merilno polje, spajno polje in odcep za napajanje elektro peči v Jeklarni 1 na Jesenicah. Mirni sistem 110 kV zbiralk bo napajen z enojnim 110 kV daljnovodom iz HE Moste. Na njega bo v prvi fazi priključen en transformator 40 MVA, 110/35 kV za napajanje mirnih porabnikov, to je vseh porabnikov razen elektro peči.

Za nadaljnji razvoj pa je predvideno še eno polje za drugi transformator 40 MVA.

Na 35 kV nemirni sistem zbiralk bo priključena elektro peč s transformatorjem 60 MVA in naprava za kompenzacijo jalove energije. Na tem sistemu so predvideni še odcepi za drugo elektro peč in VAD napravo. Predvideno je tudi polje za vzdolžno spojitve mirnih in nemirnih zbiralk.

Na 35 kV mirni sistem zbiralk bosta priključena dva transformatorja moči po 10 MVA, 35/5 kV za napajanje mirnih porabnikov v Jeklarni 2, dve polji bosta uporabljeni za povezavo z RTP Bela. Namen ostalih polj je razviden iz slike 9.

Na 5 kV napetostnem nivoju imamo opraviti samo z mirnimi pogoni. Tako lahko v normalnem obratovanju oba sistema delata paralelno ali ločeno. Imamo pa del zbiralk vzdolžno ločenih s posebnim spojnim poljem. Glavni del zbiralk je priključen na dva transformatorja po 10 MVA, pomožne zbiralke pa so napajane iz lastnih elektroenergetskih izvorov Železarne preko transformatorske postaje v Jeklovleku. Ta del zbiralk je prvenstveno namenjen za napajanje nujnih pogonov v primeru splošnega izpada in za napajanje razsvetljave. 5 kV sistem je povezan tudi s 5 kV sistemom v RTP Bela. Na 5 kV sistem je priključenih 5 transformatorskih postaj 5/0,4 kV, ki so locirane na področju Jeklarnе 2. Na 5 kV sistem so priključeni še visokonapetostni motorji za odpravevalno napravo in kompenzacijsko jalove energije na tem nivoju.

Slika 9

Enopolna shema RTP 110/35/5 kV Jeklarna 2

2. Zmanjšanje odvzema jalove moči

Ko peč obratuje s polno močjo, ni mogoče preprečiti da poleg delovne energije ne bi uporabljala tudi jalove energije enakega reda velikosti. Jalova energija pa je glavni povzročitelj vseh oblik onesnaževanja električnega

omrežja, ki smo jih opisali prej. Vsi ti onesnaževalci se prenašajo v omrežje, na katero je priključena široka potrošnja električne energije. Seveda široka potrošnja proti takemu onesnaževanju protestira in zahteva ustrezne ukrepe za odstranitev. Njihov najodločnejši zagovornik je Elektroenergetsko podjetje Slovenije, ki ni izdalo elektroenergetskega soglasja za priključitev Jeklarnе 2, dokler nismo zagotovili ustreznih ukrepov za sanacijo vseh onesnaževalcev. Tak praktično izvedljiv ukrep pa je kompenzacija jalove energije ob samem porabniku.

Vsaka induktivna upornost v omrežju predstavlja porabnika jalove energije. Jalovo energijo lahko proizvajamo v istih generatorjih, ki proizvajajo delovno energijo. V tem primeru obremenjujemo generatorje in prenosno omrežje do potrošnika z vsemi spremljajočimi negativnimi učinki. Jalovo energijo pa lahko proizvajamo tudi s kondenzatorji, ki jih priključimo na omrežje ob samem porabniku.

Tako bomo proizvajali jalovo energijo tudi v Jeklarni 2. Jalova energija kondenzatorjev ima nasprotni predznak tisti, ki jo zahteva elektro peč. Zato njeno rabo v take namene, kot je v primeru Jeklarnе 2, imenujemo kompenzacija jalove energije.

Glede na to, kako se moč kompenzacije v času spreminja, govorimo o statični in dinamični kompenzaciji. Pri statični je moč vedno konstantna. Pri dinamični pa se moč spreminja odvisno od moči, ki jo je treba kompenzirati.

V Jeklarni 2 bomo za kompenzacijo jalove energije zgradili eno kompenzacijsko napravo na 5 kV in drugo na 35 kV napetostnem nivoju.

Na 5 kV nivoju bomo zgradili statično kompenzacijsko moči 7,5 MVA. Ta bo priključena na 5 kV zbiralko mirnih porabnikov. Razdeljena bo v tri samostojne skupine po 2,5 MVA, ki se bodo lahko samostojno in neodvisno priklapljale ali odklapljale. Koliko skupin bo priključenih naenkrat, je odvisno od moči porabnikov jalove energije. Ta kompenzacija bo služila predvsem za popraviljanje $\cos \phi$ in s

Lenega čaka strgan rokav, palca beraška . . .

Tako je pred mnogimi leti zapisal v eni svojih pesmi naš Valentin Vodnik. Ta njegova modrost je veljala vseskozi, do današnjih dni. Toda tudi to dandanes mnogokrat žal ne velja več. Kolikokrat se dogaja, da za pridnega in vestnega delavca ni razumevanja, za lenega pa vse preveč potuše. Zgodba, ki jo bom opisal danes, je popolnoma resnična. Zgodila se je v eni naših TOZD pred dobrimi štirinajstimi dnevi.

V isti TOZD in istem obratu sta zaposlena naša sodelavca, recimo jima Peter in Pavel.

Peter je star delavec, prava korenina naše Železarnice. Skopa primorska zemlja, kjer se je rodil in tudi živi, mu že od rane mladosti ni nudila ugodja. Vajen je trdega dela. V obratu je že polnih trideset let. Kadar dela v dopoldanski izmeni, mora že ob pol štiri zdoma. Takrat se mi, ki imamo Železarno pred nosom, še nekajkrat obrnemo v postelji. Delal je skoraj na vseh strojih, kjer je redno nadpovprečno presegal normo. Sedaj dela na zahtevnem stroju in je pravi mojster pri svojem delu. V letošnjih prvih šestih mesecih je normo presegel za najmanj 81 odstotkov, prav zadnji mesec pa kar za 91 odstotkov. Takšne delavce, kot je on, danes v obratu že lahko preštejemo na prste ene roke.

Pa je naneslo tako, da bi moral doma opraviti nujno delo. V enem dnevu tega ni bilo mogoče dokončati. Zato je sklenil, da bo vzel na delovno soboto en dan dopusta. Sredi tedna je šel k delovodji, da uredi zaradi dopusta. Delovodja mu je pojasnil, da mu dopusta ne more dati, ker je s strani vodstva TOZD rečeno, da dopust lahko koristijo le tisti delavci, ki so ga planirali. Svetoval pa mu je, naj stopi do vodje TOZD, ki mu bo, kot dolgoletnemu in dobremu delavcu vsekakor odobril ta dan dopusta. Žal pa je bil odgovor vodje TOZD negativen. Ni dobil dopusta! Kar razumeti ni mogel, kako lahko nekateri izostajajo z dela, neredno prihajajo na delo, pa je vendar vse dobro. Jazen in užaljen hkrati je za hip pomislil, da bi ta dan enostavno ostal doma. Pa naj pišejo plavega! Toda že naslednji hip si je premislil. Tega ne

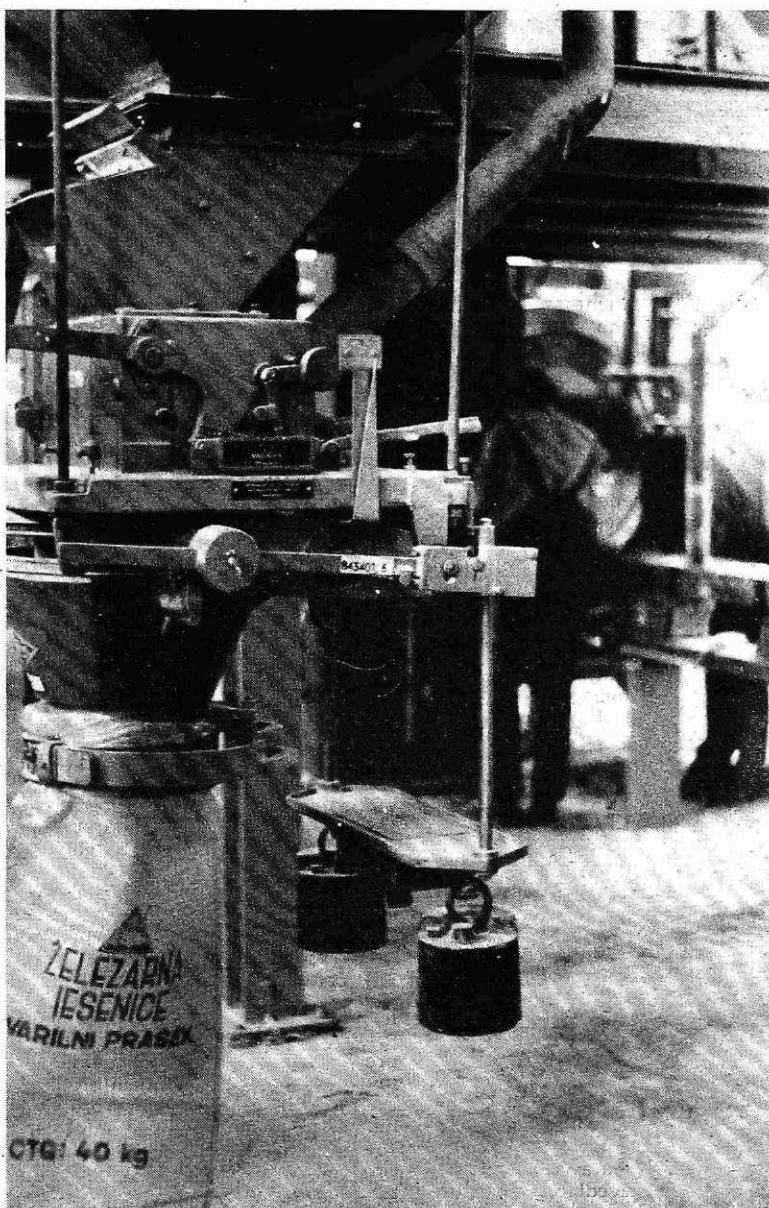
bo storil, ker hoče v pokoj brez neopravičenega izostanka. Zato je šel naslednji dan ponovno k vodji TOZD in sklenil kompromis. V soboto bo ostal doma, vendar bo ta dan nadoknadil z nadurnim delom. Tako kritično je v tem obratu. Marsikdo bo ob branju teh vrstic dejal, da je edino tako prav, da nek red mora biti. Že res, toda tu je še sodelavec Pavel, ki je druga plat moje zgodbe. Je precej mlajši od Petra, tudi korenina naše Železarnice. Žal, gnala korenina. Na delo prihaja neredno, neopravičeno izostaja, normo presega le za malenkost. Pogosti izostanki so bili vzrok, da je bil letos že v mesecu maju brez dopusta! Delovodja mu je namreč vsakič, ko je neopravičeno izostal z dela, pisal dopust! Toda Pavel se je med drugim prijavil tudi za dopust na morju v mesecu juniju. Ker pa je bil že brez dopusta, so mu vodilni v TOZD odobrili odsotnost z dela, pod pogojem, da bo to nadoknadil z nadurnim delom. Ko se je vrnil z dopusta, je res opravil nekaj nadurnega dela. V mesecu juliju pa je spet dvakrat neopravičeno izostal. Kaj so mu pisali, ne vem. Dopusta nima več, dolžan pa je še vedno nekaj dni za proste dni. Sam vrag si ga vidi, kako bo. Toda Pavel se samo smeji. Še vedno jo je zvozil, čeprav je nediscipliniran in neodgovoren do dela. Za takšne sodelavce, kot je Pavel, imamo v naši samoupravni družbi in v naši Železarni vse preveč razumevanja. Tudi disciplinska komisija dela s takimi sodelavci nemalokrat »v ro-kavicah«. Saj je revež, se bo že popravil. Kaj mislite, kako je bilo pri srcu in duši Petru takrat, ko ni mogel dobiti enega samega dneva dopusta in ki pozna zgodbo sodelavca Pavla.

Zato postavljam vprašanje vsem odgovornim v naši Železarni: Kakšni delavci so v našem kolektivu zaslužni za to, da imamo kolikor toliko ugodno finančno realizacijo, da dosegamo planske obveznosti, kar je pogoj tudi za dokaj dobre osebnostne dohodke, kot je bil to prav 15. avgust? Mislim, da nas rešujejo Petri. Škoda je le, da jih je vedno manj. V bodoče bomo morali imeti zato več posluha za takšne sodelavce, kot je naš Peter.

Za konec naj zapišem le še to, kako bi se takšna zgodba končala v kakšni zahodni državi. Peter bi prav gotovo dobil tisti dan dopusta, Pavel pa bi bil že zdavnaj na cesti. Kadar bomo v naši Železarni začeli tako, potem bo boljše delovna in s tem tehnološka disciplina. Dokler pa bo po starem, smo lahko samo veseli, da je ob izplačilnem dnevu sploh še kaj v kuverti.

Janko Fon

TOZD Elektrode (foto I. Kučina)

Srečanje invalidov na pikniku

Društvo invalidov Jesenice je za svoje člane 10. avgusta organiziralo že tradicionalni piknik v naravi. Tokrat je bil na željo članov iz Gornjesavske doline v prelepi dolini Tamarja.

Verjetno je marsikoga misel, le kako bom zmozel tako dolgo pot odvrniti, da se piknika ni udeležil. Vendar je bila ta bojazen odveč, saj nas je redni avtobus ALPETUR - a iz Rateč pripeljal direktno v dolino. Poleg tega pa nam je za prevoze tudi to pot DO Univerzal Jesenice dala na voljo kombi, ki ga je vozil naš stalni prijatelj Adem, ki vedno rad pomaga in ustreže. Za vso izkazano pomoč in uslugo se tako DO Univerzal Jesenice, DO ALPETOUR Škofja Loka in Ademu Mislimovu javno zahvaljujemo.

Piknik je bil dobro obiskan in je potekal v vedrem razpoloženju. Za zabavo sta neumorno vlekla meh Franc Pantar in Štern tako, da je

marsikoga kljub invalidnosti zasrbe-la peta in se je zasukal kar na travi.

Za popestritev piknika je bil še srečolov. Imeli smo 130 dobitkov. Udeleženci so srečke v hipu pokupili, saj je bila cena prilagojena njihovim plitkim žepom. Med nami ni bilo nikogar, ki iz doline ne bi odnesel kakega dobitka. Ob tej priliki se moramo zahvaliti tudi vsem darovalcem dobitkov in pripomniti, da nam nihče, na kogar smo se obrnili s prošnjo, dobitka ni odrekel. Tako preživeti dan je ob lepem vremenu in še lepšem ambientu kar prehitro minil in med nami ni bilo nikogar, ki si na koncu ne bi rekel, takega piknika si še želimo.

Odbor društva

Tečaji tujih jezikov

V šolskem letu 1986/87 razpisujemo vpis v tečaje tujih jezikov po intenzivni metodi:

- nemščina 1., 2. in 3. stopnja
- angleščina 1., 2. in 3. stopnja.

Vse informacije glede vpisa dobite v Enoti za izobraževanje ob delu, na ☎ 35-67.

tem tudi zmanjševanju izgub in padcev napetosti na mirnem sistemu.

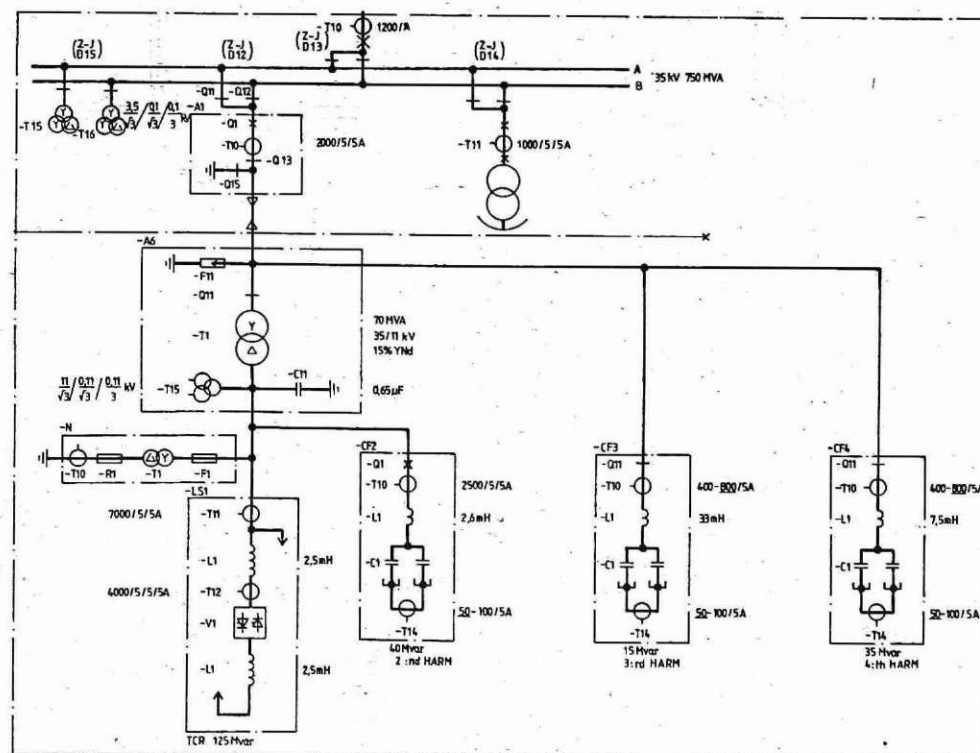
Na 35 kV nivoju bomo zgradili dinamično kompenzacijo moči 90 MVar (slika 10). Ko bo peč obratovala s polno močjo, bodo tiristorji v tokokrogu z dušilkami zaprti. Takrat bodo kondenzatorji, ki so razdeljeni v tri skupine kompenzirali vso jalovo moč, ki jo bo zahtevala peč in je zato ne bo treba vleči iz omrežja. Kadar pa peč ne bo obratovala, bodo tiristorji odprti toliko, da bodo dušilke porabile ravno vso moč kondenzatorjev. Med tema dvema ekstremnima vrednostima pa se bodo tiristorji odpirali ravno toliko, da bo vsota jalove moči, ki jo bo zahtevala peč in preko tiristorjev krmiljena jalova moč enaka moči vseh kondenzatorjev. S tem pa smo že dosegli svoj prvi cilj. Iz omrežja nam ne bo treba več vleči jalove energije in lahko dosežemo zahtevani $\cos \phi = 0,95$ ali še boljše. Dosegli smo tudi, da bo padec napetosti po enačbi $12 DU/U = Q/Sk$ ostal znotraj predpisanih meja. Že prej smo ugotovili, da smo z gradnjo novega 110 kV omrežja povečali kratkostično moč Sk , v točki PCC, zdaj pa smo skoraj v celoti zmanjšali odvzem jalove moči v isti točki. Matematično to pomeni, da smo števec zmanjšali, imenovalca pa povečali. S tem smo odpravili drugega onesnaževalca omrežja.

S tem, ko smo zmanjšali odvzem jalove energije v PCC, smo zmanjšali navidezno moč skoraj na nivo delovne energije peči, ki znaša 42 MW. Da bi se izognili pojavu flikerjev moramo v točki PCC doseči 80 kratno moč peči, to je $42 MW \times 80 = 3360 MVA$. Dejanska kratkostična moč pa znaša 3600 MVA. Torej smo se s kompenzacijo jalove energije približali razmeram, ki zagotavljajo, da ne bomo povzročali flikerjev. S tem bo odpravljen tretji onesnaževalac omrežja.

Da bi preprečili vstop višjih harmonskih tokov v omrežje so kondenzatorji razdeljeni v tri skupine. Pred vsako skupino je vgrajena majhna dušilka, ki s kondenzatorji tvori resonančni nihajni krog, ki poseba višje harmonske tokove za katere je ugašen. S tem preprečimo vstop višjih harmonskih tokov v omrežje. V našem primeru so projektirani sesalni krogi za drugi, tretji in četrti višji harmonski. Ob zagonu peči in kompenzacijske naprave

bo z meritvami treba ugotoviti, če so višje harmonske komponente pravilno izbrane, da bi zadostile kriteriju distorzije napetostne sinusoida. Po potrebi se jih bo takrat tudi korigiralo. S tem je izločen četrti onesnaževalac omrežja.

Nesimetrije faznih napetosti, ki jih povzroča peč s svojim režimom obratovanja bodo kompenzirane s posebno regulacijo nesimetrije v sklopu regulacije jalove energije. S tem bo odpravljen peti onesnaževalac omrežja.

SLIKA 10

Enopolna shema dinamične kompenzacije.

DELAVCI S STALNIM PREBIVALIŠČEM V OBČINI JESENICE

Obveščamo vas, da ste prvi obrok 2. samoprispevka za financiranje dograditve in adaptacije osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli in v Mojstrani plačali 14.9.1981.

Odlok o uvedbi 2. samoprispevka v občini Jesenice (Uradni vestnik Gorenjske, dne 3. avgusta 1981, št. 24) je bil sprejet za dobo petih let, torej se vaša obveznost izteka.

Gradbeni odbor, osnovnošolci, pedagoški delavci in krajani se vam zahvalujemo za vaš prispevek pri realizaciji programa 2. samoprispevka, s katerim smo z združenimi močmi razrešili probleme osnovnošolskega prostora v krajevni skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela in v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana.

di dinarjev. Ta strošek spada v isto kategorijo, kot strošek za odpraševalno napravo ali strošek za zmanjšanje hrupa; ki ga povzroča elektro peč. To je strošek za varstvo okolja. Le da gre tu za drugo pojavno obliko varstva okolja, ki je v bistvu še bolj občutljiva kot zrak ali hrup. Onesnaževanje električnega omrežja prizadane mnogo večjo populacijo, kot zrak ali hrup. Zato je ta strošek treba privzeti kot strošek proizvodnje jekla z enakim kriterijem kot odpraševalno napravo.

Kompenzacija jalove energije pa ne povzroča samo stroškov, ampak tudi dohodka. Prej smo ugotovili, da peč pri maksimalni obremenitvi troši po velikosti enako vrednost jalove kot delovne energije. Pri drugih obratovnih pogojih je to razmerje nekoliko drugačno, vendar za naš primer lahko predpostavimo, da peč v povprečju rabi enako količino jalove kot delovne energije.

Za taljenje rabimo 550 kWh na tono jekla. Tako bomo za 210 000 ton jekla na leto porabili $210\,000 \times 550 = 115\,500\,000$ kWh delovne in prav toliko kVAh jalove energije.

Če vso to jalovo energijo vlečemo iz elektroenergetskega sistema jo moramo zaradi svojih onesnaževalnih učinkov plačati prav tako kot delovno energijo, le da je ta cenejša. Poprečna cena jalove energije je 1,85 din za kVAh. Na leto zneso to $125\,500\,000 \text{ kVAh} \times 1,85 \text{ din/kVAh} = 232\,675\,000$ din.

To pomeni, da se bo naprava za kompenzacijo jalove energije po desetih letih izplačala sama.

SKLEP

S predstavljenim elektroenergetskim sistemom so zagotovljeni takšni tehnični pogoji, da v točki skupnega priključka z obratovanjem elektro peči ne bomo povzročali onesnaževanja in motenj v elektroenergetskem sistemu Gorenjske. Po drugi strani pa zagotavlja najbolj solidno energetsko osnovo za nemoteno in neprekinjeno obratovanje peči s polno, v določenih okoliščinah pa celo večjo od nazivne kapacitete. Ta elektroenergetski sistem bo dopuščal, da bomo lahko v novi elektro peči proizvajali tudi znatno več jekla kot je načrtovano. Končno se bo kompenzacijska naprava v sorazmerno kratkem času odplačala sama.

JULIJAN O

In, je dodal bojevito, če bi kdo v zvezi s tem omenil rasizem, bi mu upal reči, da je govoriti o rožnati internacionali prav tako rasizem kot je rasizem govoriti o agresivni politiki Izraela, kadar le - ta tako politiko zares izvaja.

Vprašanja o orožni internacionali je bilo retorično zastavljeno, tovariš Jelovšek je v glas sicer položil nekaj ostrine, zraven pa je tako priljudno (na primorski način) gledal okrog sebe, ko da pričakuje resen in argumentiran odgovor bodisi od Markiza, bodisi od g. Lucija; končno pa je napravil nedoločen gib v smeri proti Viliju, ko da ima mogoče ta kakšno idejo.

Vsi so molčali. Le Jasna, ko da ne more več prenašati molka, je spustila skozi našobljene rožnate ustnice zvok, kakršnega proizvajajo nekateri dojenčki: brrr, brrr, nekaj takega.

SEDEMELETTNI Julijan P. gleda v tla, ne da bi mogel prav verjeti svojim ušesom. V sobi, ki je tuja soba v mestu z meranskim podnebjem, junijska soba z odprtim oknom, v tej sobi je sam s šestnajstletno dijakinjo, hčerko glasbene pedagoginje; ta punca (za Julijana: boginja - gospodična, ki se piše Majnik) mu pripoveduje, da to vedno počne v razredu spricho profesorja latinščine. To - namreč: gimnazijka pri odprtem oknu in v sončnem junijskem dopoldnevu proizvaža z ustnicami glasove, podobne lagodnemu poprdevanju. Že samo dejstvo, da je v istem prostoru s tem rožnolasiim bitjem, spravlja Julijančka v nenavadno duševno sanje. Deset let kasneje bi to prevzetost nemara opisal kot »silovito pozelejen«. Gimnazijkino pavilisto, morda rahlo sadiščno obnašanje je do neke mere razrahljalo pri mež okrog Julijančkovega srca, od njegovega ostrja začne odtekat toplota na vse strani. Julijanček dvigne pogled in zagleda gimnazijkin (boginj) gobček, zagleda ga skozi zaveso las, ti lasje so zares rožnati, pred kratkim umiti, gimnazijka si ta hip lakira nohte, zato je rahlo sklonjena, zato ji lasje padajo čez obličje. Njene ustnice pa lahko vidi, našobljene so in spet spuščajo skoznje tisti znani nespodobni šum, Julijana ob tem zaščemi v ustnicah in obide ga nejasni spomin na »igranje na karpelce«. Prav nič ni izključeno, da je to tisto pradoživetje, ki je štiri desetletja kasneje rodilo sklepno epizodo 29. poglavja.

TRIDESETO POGLAVJE

O nastanku zdevka Markiz ve Julijan malo. Čeprav oddalec pozna fantove starše - Markizov oče je star borec, podobno kot Jelovšek - mu nikoli ni prišlo na um, da ima Markiz še kakšno drugo ime. Markiz je svoj zdevček staknil že v gimnaziji. Že takrat sta se z Julijanom srečavala v Mestni knjižnici, oba sta tam prebirala literarne revije. Mogoče je Julijan slišal po ovinkih (v obliki zafkantskih pripomb kakšnega Markizovega sošolca), kako je s to rečjo: da jim je o okrutnem markizu de Sadu govoril profesor zgodovine, in to na tak način, da v mladih srcih ni zbujal srda, pač pa nekaj pristne simpatije do tega mišjskega okrutneža. Lasati fant z jarcim puškinskim profilom, ki se je kasneje pustil klicati za Markiza, je potem ob raznih priložnostih začel izrekat stavek kot »tebi pa bo treba populiti trepalnice, in to z žarečimi kleščami; in potem se bodo poscali nanje«. Te stavke je običajno krogal z okrasno figuro: »kot bi se izrazil tovariš Markiz«. Tak naj bi bil torej izvor tega zdevka, kolikor ga uporabljamo za določeno osebo iz Julijanove klope. Za fanta, ki se v tem romanu osebno prvič prikaže na Zboru oseb v Waldorf - Astoriji.

Kako le pridemo do tega, da Julijanu, temu zakrknjenemu samohodcu - ves čas smo ga tako opisovali - pripisujemo povezanost z nekakšno klapo? To vendar ne gre skupaj? Res pa je, da so se (o tem smo nemara zgubili že preveč besed) v Waldorf - Astoriji zbrali sami Julijanovi kompanjoni. Edino Vilija bi lahko izvzeli iz bratovštine, pa še njega samo v nekem smislu, saj mu je na neki način vendarle brat po Luciju Begu (kot Begov kasnejši favorit), vsi drugi, predvsem pa seveda g. Lucij, Jasna in Svetlana, Markiz, tovariš Jelovšek, pa še Jelovškova hči Jasna, ki je prišla čisto na koncu - vsi ti sodijo v najožje Julijanovo ži-

vljenjsko spremstvo. Zato lahko rečemo: klapa se je zbrala, pa čeprav ne polnoštevilno (manjkali so člani kot Jelovškova Špela, Goslač in njegove ženske); pa čeprav samo za to priložnost, ki jo nemara lahko označimo kot Julijanov mistični jubilej. Na ta dan - in morda samo na ta dan - je Julijan živel in deloval kot človek klope, še več, kot njena osrednja postava. Kakor da se je ta klapa zbrala tu nalašč zato, da ga ustoliči. Seveda pa nam v obstojnost te vloge, kadar jo sprejme nase Julijan, sploh ne kaže verjeti. Julijan je osrednja postava kvečjemu v tem smislu, kot je osrednja postava kak karnevalski kralj. Samo da za krajši čas.

Da pa bi lahko prišlo do tega ustoličenja, je bilo prej treba nekoga zvreči. Namreč gospoda Lucija. Ko je (Julijanov) Jasna poprdevala z ustnicami; je s tem, kot nam je takoj potem razložila, hotela povedati nekaj prav določenega: namreč, hotela je reči brrr, ne bi se hotela zdaj v tej novembrski vlazi potikati naokrog, mislila pa je pri tem na svojo soimenjakinjo, na Jelovškovo najmlajšo hčerko, o kateri je malo pred tem od Svetlane zvedela, da se ta hip spreha zunaj »z nekim tipom«.

Ne glede na to razlago pa je prav ta brrr, brrr zaznamoval padec gospoda Lucija kot osrednje postave omizja v Waldorf - Astoriji in hkrati (neopazno in prehodno) vzpostavitev vlade Julijana Odpadnika.

Gospod Lucij Bego je namreč po tem shodu nehal hoditi v Waldorf - Astorijo, zase in za svoje častilce je izbral lokal na robu mesta, mirno in fino gostilno s kostanji spredaj, podobno predvojnimi gostilnam; ki pa je imela seveda nemalo mladih obiskovalcev.

Vprašanje je seveda, ali je bil ta umik dejansko potreben: obdobje Julijanove karnevalske vlade je bilo vendarle bežno kot spogled z Večnostjo; v določenem trenutku se je g. Lucij zares lahko počutil izrinjenega, čas pa je bil na njegovi strani.

Pravzaprav, če se zdaj še za hip vrnemo k tistemu ljubkemu drgetu Jasninih ustnic, k zvoku, ki je zaznamoval menjavo na prestolu: če bi ta zvok bolj natančno prevedli v jezik pisnih simbolov, ne bi smeli zapisati brrr, brrr, pač pa prej nekaj takega kot: brrrr, brrrr. Ne smemo pozabiti, da je mirno in resonantno tresenje ustnic v ozki zvezi z jasno in ostro izgovarjavo glasu »r«. Jasna pa ta glas vedno oblikuje nekam krotko in nemočno, na tirolsko - kohroški način. Prav zaradi te izgovarjave se počuti Julijan ob njej še za stopnjo bolj močnega, bolj trdnega in samostojnega, bolj samega - zase - obstojnega kakor bi se počutil sicer. Hoteli pa smo namigniti tudi na to, da je ta medla izgovarjava vsekakor na svoj način v zvezi z bežnostjo, v - živi - pesek - zapisanostjo Julijanovega ustoličenja.

V neki poljudno napisani knjigi o šahu je Julijan nekoč bral tole anekdoto: kadar je svetovni prvak Jose Raul Capablanca predajal partijo, je znal to storiti na tak način in s takim obrazom, kot ga ima milijonar, kadar daruje beraču novčič za pet centov. Tudi na obrazu g. Lucija je lebdel podoben nasmešek, ko je (nemara zadnjič) vstajal od omizja, kateremu je vladal vrsto let. Mogoče je bil njegov smehljaj še bogatejši in bolj pretanjen od Capablancovega. Lucijev smehljaj ni govoril samo »na, to je tvoje«, kar je bila najbrž vsebina Capablancovega, pač pa hkrati nekaj takega kot: »jaz sem taj, ki vas ljubi, jaz sem v tem severno - mediteranskem prostoru tisti, ki vam v tem dvajsetem stoletju pravi (in to s čistim srcem): Jajte, to je moje meso. V Lucijevem nasmeihu je bilo polno take kraljevske ranjenosti, ko je zdaj segel v roko debelo strmečemu Markizu.

Ne bom se poslavljaj od svih, je rekel, naj sežem v roko samo najmlajšemu... najmlajšemu iz klope.

Rekel je prav tako: iz klope, čeprav bi bil mogoče bolj na mestu izraz »iz tolpe drhal«. Kajti drhal je tista, ki se ji s takim nasmeškom odpušča.

Julijan je v tem trenutku stal za hrbtom g. Lucija, vstal je s stola za vsak primer, saj ni vedel, da se bo g. Lucij zadovoljil z eksemplaričnim poslavljanjem; in je torej videl, da bo Vilij zdaj zdaj ogledel svojega guruja z njegovo črno palerino, pri tem pa je videl naravnost v Markizove začudene oči. Zdal ta hip mu je (Julijanu) prišlo na misel, - kako je to, da imaš, kadar stojiš nasproti Markizu, vedno tak občutek, ko da te ta mladenič objema - tako kot objema ves svet? - Markizove zenice so bile namreč spet neverjetno široke, prav take, kot jih imajo sicer konji in druge rastlinojede in ponoči se pasče živali, na primer srne. Od kod tisti občutek vesoljnega objemanja? Hkrati

pa so se te oči - ne, ne te oči, pač pa te veke! - v kotičkih rahlo smehljale.

Tovariš Bego, vas smem nekaj vprašati, je zdaj spregovoril Markiz. Gospodu Luciju ni bilo treba odgovoriti na glas, njegove kretnje so bile dovolj zgovorne. Izražale so popolno razpoložljivost njegove, ranjene kraljevskosti. Pravzaprav se gospod Lucij ni držal tako, ko da ga Markiz nekaj sprašuje, pač pa, kot da ga za nekaj prosi.

Zazdelo se je, da je Markiz, po svoje sicer, razbral znake časa: Tovariš Bego, je rekel; in njegov glas je zazvenel kar malce prostaško, tovariš Bego, prosil bi vas za en cigaret.

Le kako je znal g. Lucij to storiti? Prejle, ko ga je Markiz hotel nekaj vprašati, so vsi z Julijanom vred podlegli občutku, da ga (Markiz g. Lucija) za nekaj prosjači. In zdaj, ko ga je dejansko precej grobo zažical za en cigaret, je g. Lucij izvedel novo bravuro: spet je v vseh navzočih ustvaril iluzijo - če je bila to zares iluzija? - namreč, nasproten občutek: da zdaj ne gre za žicanje, pač pa, da bi rad Markiz g. Luciju nekaj pomembnega zaupal. In g. Lucij bo takoj ustvaril položaj, v katerem bo to zaupanje - ali morda razodevanje neke skrivnosti - mogoče. Kajpak: pod pretvezo, da si gresta ogledovat Lucijeve nove slike.

Pri tem pa ni izgovoril niti besedice - razen tistega vljudnega, z vase zazrtostjo podloženega »prosim«, ko je Markiz segel s prsti v njegovo srebrno cigaretnico.

Prosim, prosim, je potem ponovil še nekajkrat: prosim. Dovolil je Viliju, da ga ogreje s pelerino, hkrati pa je že obračal desno uho k Markizu, ko da bi se nameravalo razodevanje - ki je bilo morda čista Julijanovahalucinacija - moralo zdaj zdaj pričeti.

Vsi trije so potem odhiteli iz lokala. Markiz s hipijevsko torbo čez rame, z roko, v kateri je držal neprižgano cigareto na pol pota do ust; Vilij na svojem pribočniškem mestu ob guruju, odpirajoč mu nihajna vrata; gospod Lucij tudi med hojo ves zatopljen v mistični zakrament ponujanja svojega mesa.

Zar ni Mereškovski, je šinilo Julijanu skozi možgane (kajpak: šinilo v Lucijevem dalmatinsko mediteranskem načinu govorjenja) - zar ni Mereškovski nekje zapisal, da tisto o Jezusu, ki naj bi rekel »jajte, to je moje meso« sploh ni avtentična Odršenikova beseda? Avtentični prevod Ješuinih besed bi se namreč glasil: ne »jajte«, pač pa »žrite« moje meso! Kar se nam razodeva v čisto novi luči, če prisopodimo dvanajst apostolov s klapo, ki na pobalinsko karnevalski način odstavi svojega Kralja in si začasno ustoliči nikogar drugega kot Julijana Podbevška, na skrivnem tudi Odpadnik in Pixatelli imenovenega.

Julijan je dopustil, da so mu šle te misli kot blisk skozi sive možganske celice, začudno ni čutil prav nobene potrebe po tem, da bi jih (te misli) posredoval tudi drugim. Ah, saj so bile te misli tam med njimi, razpostavljene po vseh stilih! Na hitro je preletel obraze okrog sebe in se zavedel, da je taista beseda »žrite« obvisela v zraku nad njihovimi glavami. Kot nekakšen binkoštni golob.

Julijan, ki je podobno kot tovariš Jelovšek redno prebiral literarne, politerarne in polfilozofske časopise, je kajpak poznal teorijo o »umoru očeta«, ki jo je v tistem času presajal na naša tla filozof Taras Kermanner. Gre za teorijo, ki naj bi razložila nastanek tragedije kot temeljnega načina vsega družbenega bivanja. Sinovi se (podobno kot v Freudovi razpravi Totem in tabu) zberejo in ubijejo očeta. S tem pa se porodi človeška (z)držba. Odtlej čutijo ljudje kot družbene živali nepremagljivo potrebo, da v kultih in umetniških predstavah (pa tudi sicer, v vsakdanjem življenju) do amena ponavljajo ta prvi očetomor.

(Se nadaljuje)

Naprej ni upala. Aleš pa je hripavo zahteval:

- Nehaj!

- Takole ne boš prišel nikamor, je po kratkem premolku nadaljevala mileje.

- Če si zato prišla taka, kar pojdi!

Aleš je ni mogel niti pogledati.

Martina se je prestrašila. Prepad, kamor se je spustila, da bi izvlekla Aleša, se ji je v tem trenutku prikazal tak, kakor je bil. Pogled na skrušenega, pa vendar nepopustljivega Aleša jo je premagal. Nekaj trenutkov ni mogla spregovoriti besede, potem se je zadržano opravičevala:

- Nisem mogla drugače. Preslaba sem brez tebe!

Aleš je globoko vzdihnil in tako, kakor da ji le nerad pusti govoriti, počasi in zamolklo je rekel:

- Ko si že tu, raje povej, kaj se godi pri nas! Kako je s tem prekletim Filipom?

Pripovedovala mu je vse po vrsti, da je za nekaj časa celo pozabila, kaj hoče od nje Werner. Zvedel je o Filipovem vedenju do nje, slišal o Rozi, o padlih partizanih pri gostilni, o zapleteni smrti Ravnikovec, o osvobojenem Golobu.

To mu je povedala nazadnje, kajti med pripovedovanjem ji je prišlo na misel, da bo v njegov prid izkoristila Golobovo vrnitev.

Toliko je bilo vsega, da je Alešev obraz temnel vedno bolj. Stiskal je zobe in jeza na Martino mu je vrčala moč.

- Kaj delaš?! Če bi me poslušala, se to ne bi zgodilo!

- Kaj se ne bi zgodilo? je rekla bolj iz trme.

- Martina, saj je vendar več kakor jasno! Ravnikovec je bil poštnjak.

- Ne razumem. Zakaj pa so ju potem potolkli partizani?

- Ničesar nočeš razumeti, je rekel in izgubljeno buljil v dekle.

- Ali pa to velja zate. Pogledaj Goloba. Gotovo je kaj obljubil in so ga pustili. Lahko bo še kaj storil po svoje. Ne bodi tako nespameten!

Spet sta zašla v slepo ulico. Aleš je hitel pred Martino razgrinjati gestapovske načrte. In čeravno o njih ni bil poučen, je Werner priznal, da je Aleš natanko uganil to, kar je hotel on in da je zato še bolj pomembno, da bi dekle uspelo.

IVAN JAN

78

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Aleš je nehal razlagati in nekaj časa od dekleta zahteval, potem pa spet prosil, naj se vendar spametuje.

Precej dolgo sta govorila drug mimo drugega, čeprav je Martina čutila, da ima Aleš prav. A preveč zahteva.

Aleš je z grozo spoznaval, kako so jo že spremenili, medtem ko je ostala brez njega. Preveč strahu je že prestala. Morda jo bo streznil in opogumil s trdoto?

Skozi zobe je tiho stisnil:

- Namesto, da bi poskrbel za Filipa, te je obrnil on. Saj moraš čutiti, da tudi tvoje roke postajajo krvave!

- Aleš, ne bodi tak! Naredi kaj in zlaži se, samo da ostaneš živ. Saj jim ne verjamem, le zate se bojim!

Ni upala govoriti tako, kakor je hotel Werner. Saj je komaj še mogla misliti, zato ni našla pravih besed. A videla je, da tudi to rahlo namigovanje Aleša jezi.

On jo je medtem božal z žalostnim pogledom, potem pa ji goreče rekel:

- Če jim ne verjameš, potem se zavedi, da se samo igrajo s teboj. Zato poskrbi in naredi, kar je tvoja največja dolžnost. Saj vem, da ne bo lahko, a zdaj gre za izdajalca ne za brata!

Martina je zgubljala oblast nad seboj. Živci so ji popuščali. Werner je zahteval eno, Aleš drugo. Rahlo je poprosila:

- Bodi dober in obljudi mi, da ne boš pozabil nase. Če boš rešen ti, se bom na novo rodila. Saj imaš prav, a vsega hkrati ne morem?

Aleš pa se je spet razjezil:

- Kaj so storili s tabo? Ti nisi več Martina, ti si...!

Ni mogel najti primernegega izraza, a kar bi lahko rekel, se mu je zdelo preveč. Ne sme je prehudo prestrašiti.

Prepadena je zlezla predenj na kolena, mu objela noge in zajecjajala:

- Vse to počenjam zaradi tebe, za naju, ti pa tega ne moreš razumeti. Ne bodi mi tako krivičen!

Naslonila je glavo na njegove razbolele noge. Začutil je njeno toploto in srce se mu je stisnilo ob tej nemoči, ki je bila zdaj tako preteče nevarna. Čutil je njeno ljubezen, a upiral se mu je njen strah za življenje. Kaj vse bi dal, da bi storila, kar ji naroča in da bi oprala sramoto. A njene lepe oči tega niso videle ali pa niso upale. Poskušal jo je bolje razumeti, pa ni mogel. Tudi odpustiti ji ni mogel, zato jo je še priganjal, kajti videl je, kaj se bo zgodilo vsak hip.

- Martina, zavedi se! Poskusi rešiti ogrožene in sebe. Napačno pot si ubrala. Takole sva oba pokopana, pa še kdo! Razlika bo le, kdo bo koga pokončal. Ne nakopli si takega greha! Ne sebi in ne meni! Morda je še čas, a pohiteti boš morala!

Martina je obupana obcepela na tleh. Z željo, da mu bo prinesla upanje in nov utrip, je vse skupaj še bolj otežilo. Čutila je, da iz vsega tega res ne bo nič, da je Aleša samo prignala v stisko, kakršne ni privoščila nikomur pod soncem.

- Kaj pa jaz? se je zasmili sama sebi.

Pogledala je Aleša in z nekako vdano popustljivostjo rekla:

- Ali sem res toliko zakrivila? Vse bom še popravila, le ti obljudi, da si boš kaj izmislil...

Aleš je pričakoval vse kaj drugega, zato se je ujezil:

- Nič ti ne zaleže. Zame se ne boj. A ti? Ko bi vsaj za Filipa poskrbel! je zarenčal bolj sebi kakor njej.

To jo je spet spravilo na noge. Ker ni odgovorila, je poskusil še enkrat:

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Avgust je tudi letos eden najmanj živahnih mesecev, kar zadeva družbenopolitično aktivnost v radovljiški občini. Kljub temu pa je bilo sklicanih tudi v tem času nekaj bolj ali manj sklepčnih sej komisij in raznih organov, zaradi reševanja tekočih zadev. Med drugim je 11. avgusta zasedala komisija za občinska priznanja, ki je obravnavala predloge za podelitev priznanj zaslužnim posameznikom, ki so jih posredovali iz krajevnih skupnosti in OZD.

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na 9. seji, 12. avgusta, pregledal poročilo o prihodkih in odhodkih občinskega proračuna za prvo polletje 1986. Obravnavan je bil predlog za reorganizacijo upravnih organov in sekretariata občinske skupščine in izvršnega sveta sočasno z osnutki odlokov in predlogom za oblikovanje skupne delovne skupnosti upravnih organov in sekretariata občinske skupščine in izvršnega sveta. Člani izvršnega sveta so se seznanili z aktivnostmi za izvajanje zakona o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in za določene stroške v letu 1986. Na seji so soglašali s pobudo o uvedbi uličnega sistema v Ribnem in o imenovanju nove ulice v Lescah. Sprejeli so predlog družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje naravnih nesreč in dogovor o enotnih merilih za zagotavljanje sredstev za delo temeljnih pravosodnih organov. Imenovali so gradbeni odbor za dovod vode na planino Javornik in člane odbora udeležencev družbenega dogovora o priznavalnih udeležencem NOB. Na seji so bili člani izvršnega sveta seznanjeni tudi o nepravilnem poslovanju zasebnega gostinca na Bledu.

● V osnovnih organizacijah sindikata v radovljiški občini so v tistih delovnih organizacijah, kjer niso to opravili v juliju zaradi kolektivnih dopustov, ocenjevali polletno gospodarjenje za šest mesecev 1986. Sočasno poteka v osnovnih organizacijah sindikata evidentiranje kandidatov za zunanje člane disciplinskih komisij v OZD. Najpomembnejša pa je naloga članov sindikata: ugotavljanje usklajenosti samoupravnih aktov s panožnimi samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

● Člani predsedstva OK ZKS Radovljica so bili na juljski seji komiteja določeni za nosilce nalog v osnovnih organizacijah ZK v posameznih TOZD in OZD. Na sestankih osnovnih organizacij in akcijskih konferencah ZK so sodelovali pri presojanju polletnega gospodarjenja v luči zadnjih omejitvenih ukrepov zveznega izvršnega sveta. Posebno pozornost so posvetili delitvenim razmerjem, ki niso bila povsod usklajena s sprejetimi merili in predpisi.

● Na junijski seji delegatske skupščine KS Lesce, so na osnovi predloga zbora krajanov sprejeli sklep, da se občinski skupščini posreduje pobuda o imenovanju nove ulice po umrlem narodnem heroju — domačinu Antonu Dežmanu — Dežmanova ulica. Predlog je na avgustovski seji že obravnaval in potrdil izvršni svet občinske skupščine, dokončni sklep o imenovanju pa bo moral sprejeti zbor krajevnih skupnosti na jesenskem zasedanju.

● Skupščina krajevnih skupnosti Ribno je posredovala Geodetski upravi občinske skupščine Radovljica pobudo s predlogom o poimenovanju ulic, cest in območij s počitniškimi hišicami v naselju Ribno. V naselju je namreč že 180 stanovanjskih hiš in 39 počitniških hiš na planini Talež. Krajevna skupnost Ribno je predložila imena za 14 ulic, cest in območij po izboru in soglasju krajanov. O tem bo po obravnavi na izvršnem svetu občinske skupščine sklepal dokončno zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine Radovljica na prihodnji seji.

● Na Srednji Dobravi so v začetku avgusta na zboru krajanov kritično spregovorili o problemu pomanjkanja pitne vode, ki še posebno prizadene vasi in naselja na desnem bregu Save. V navzočnosti predstavnikov izvršnega sveta in občinske

skupščine ter Komunalnega gospodarstva Radovljica so zahtevali, da se končno zagotovi že pred leti, v srednjeročnih planih, načrtovano zadostno zajetje Kroparice, s katerim bodo oskrbljeni prebivalci tega območja z zdravno pitno vodo. Zaenkrat so se uspeli dogovoriti le o zaslih najnujnejših ukrepih za zagotavljanje pitne vode, končno rešitev pa bodo prepustili strokovnjakom in odgovornim v občini in v Komunalnem gospodarstvu, da jo bodo tudi čimprej uresničili.

● Z dogovorom o temeljnih plana gorenjskih občin za obdobje 1986 — 1990 bodo v vseh petih občinah zagotovili tretjino proračunskih sredstev v višini 268.618.460 din za izgradnjo gorenjske hladilnice. To nameravajo zgraditi na Trati pri Škofji Loki za potrebe vseh gorenjskih občin. Po dogovorjenem ključu, na število prebivalcev, bo občina Radovljica prispevala okoli 48 milijonov din. Denar za to investicijo bodo v občini zagotovili iz blagovnih rezerv.

● Po podatkih skupnosti za zaposlovanje v občini Radovljica je za šolsko leto 1986/87 razpisanih v OZD kar 498 kadrovske štipendije. To je največ, kar so jih razpisali doslej v občini. V primerjavi z lanskim šolskim letom je število štipendij kar za 26 odstotkov višje, večletno poprečje števila štipendij pa so že presegli za 40 odstotkov.

● Ogroženost smreke na območju gozdov, ki spadajo h Gozdnemu gospodarstvu Bled — v radovljiški in jesiški občini, je po podatkih raziskav Biotehnične fakultete iz Ljubljane že 18,9 odstotna. Zelo ogroženo je 5,3 in v propadanju že 5,4 odstotka vseh smrek. Kljub temu pa je ogroženost na omenjenem območju za nekaj odstotkov nad povprečjem ogroženosti smreke v Sloveniji.

● Inovacijam in inovatorjem sploh posvečajo vse več pozornosti tudi v naši znani tovarni športnega orodja Elan Begunje. Po podatkih raziskovalne skupnosti občine Radovljica je bilo lani na sto zaposlenih v tej tovarni prijavljeno 3,2 inovacije. Višina inovacijskega dohodka na zaposlenega pa je lani znašala 16.644.

● Po programu zaposlovanja delavcev — invalidov za leto 1986 so že pomladi začeli graditi pri domu starostnikov dr. Janka Benedika v Radovljici prizidek za invalidsko delavnico. Namenjena bo oskrbovancem doma in Zavoda Matevža Langusa iz Kamne gorice. Predvidoma bo v teh delavnicah, v površini 156 kvadratnih metrov, našlo zaposlitev več dosedanjih invalidov na vozičkih in 12 gojencev, ki so doslej delali v skrajno neprimernih prostorih v Radovljici. Vrednost celotne naložbe cenijo, oziroma so pomladi cenili na 17,5 milijonov din.

● V Partizanskem domu Vodiška planina na Jelovici junija in julija niso bili povsem zadovoljni z obiskom gostov. Pozna se prešibka informiranost o možnosti letovanja v tem prelepem počitniškem okolju, prijaznem in domačem domu, odlični hrani in ljubeznivem osebjem in ne nazadnje tudi ob razmeroma nizkih cenah. V avgustu se je stanje precej izboljšalo, saj so zmogljivosti doma že polno zasedene. Veliko je tudi izletnikov, med njimi pa vse več tujcev, predvsem Nizozemcev in Britancev.

● Prejšnji petek, 15. avgusta zvečer, so v Šivčevi hiši v Radovljici odprli zanimivo poletno razstavo Čebelnjaki na Gorenjskem, ki so jo kot vsako leto za vrhunec turistične sezone pripravili Muzeji radovljiške občine. Gradivo je zbrala strokovna delavka Ida Gniljšak.

● Na državnem prvenstvu v padalstvu, v začetku avgusta v Boru, so po pričakovanju osvojili vsa prva mesta, posamično in skupinsko pri moških, člani ALC Lesce. Naslov državnega prvaka v skokih na cilj in v figurativnih skokih ter v skupni uvrstitvi je osvojil Boris Jug. Drugi je bil Pogačar, tretji pa Frank. Ekipno je zmagalo prvo moštvo ALC Lesce pred drugim moštvom ALC Lesce.

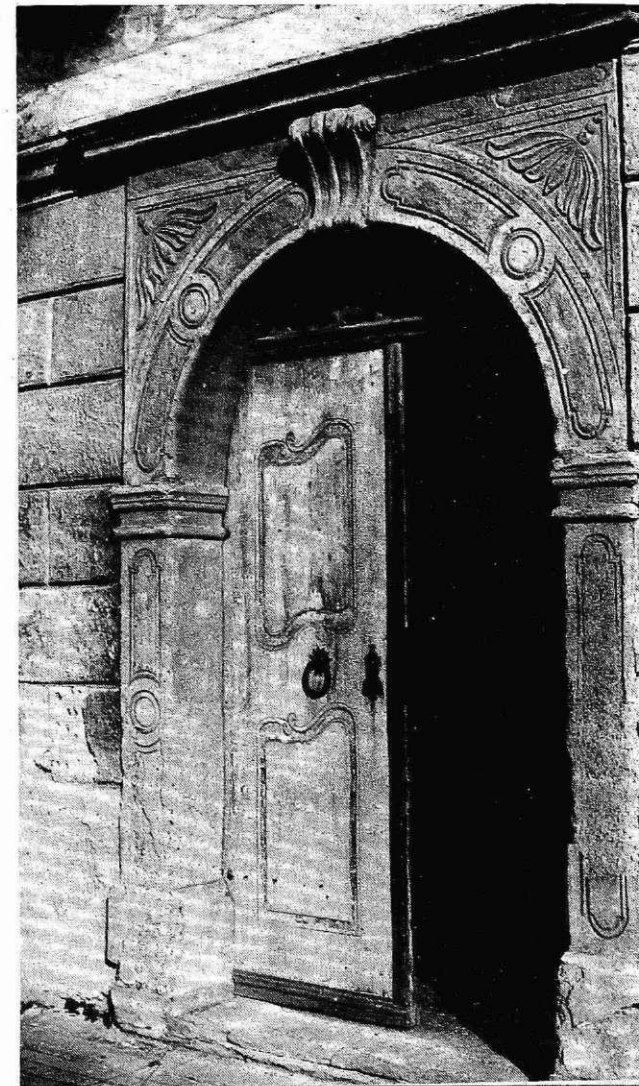
● Od 5. do 17. avgusta so bili na pripravah v Radovljici člani moške in ženske vrste državne reprezentance v namiznem tenisu. Trenirali so v osnovni šoli pod vodstvom vzrejenih trenerjev Sela in Osmanagića. Z našimi igralci so se skupaj pripravljali tudi reprezentantje iz Nizozemske in Belgije.

● Na tradicionalnem 13. šahovskem hitropoteznem turnirju na Šobcu, ki ga je v počastitev praznika občine Radovljica organiziralo ŠD Murka Lesce, je sodelovalo okoli 250 udeležencev iz jugoslovanskih in zamejskih klubov in društev. V prvi skupini so bili najuspešnejši šahisti ekipe Profesionalce, udeleženci republiškega prvenstva v Kranju, v drugi skupini člani ŠD Kranj, v tretji člani ŠD Astra pred člani ŠD Murka Lesce, v četrti pa šahisti ŠD Škofja Loka.

● Na drugi mednarodni kolesarski dirki »Okoli Radovljice« v počastitev občinskega praznika v soboto, 9. avgusta, je sodelovalo nekaj nad sto kolesarjev iz Slovenije in zamejstva. Nastopili so pionirji, mladinci, rekreativci, veterani in člani. Vendar pa je zaradi mednarodnih in reprezentančnih dirk manjkalo precej najboljših, ki so jih organizatorji pričakovali. Dobro so dirko organizirali prizadevni člani KK Bled in OK ZSMS Radovljica.

● V sodelovanju z RTV Ljubljana je TD Bled v nedeljo, 10. avgusta, odlično organiziralo 8. plavalni maraton za lovriko kaveljca in korenine. V toplo jezersko vodo (24 °) se je poglalo kar 300 plavalcev, med njimi okoli 50 žensk. Vsi so morali preplavati dva kilometra v 70 minutah, kar je večini tudi uspelo.

● Istega dne se je v grajskem kopališču utopil 21 letni Željko Šarac iz Sida. To je letos že tretja žrtev Blejskega jezera in druga v tem kopališču. Sicer pa jezero skoraj vsako leto terja najmanj eno žrtev, kljub dobri reševalni službi in opozorilom neplavalcem, da plavajo na lastno odgovornost.

Vrata (foto B. Grce)

45-letnica streljanja prvih talcev v Gorjah pri Bledu

Na pobočju Rovarce v Spodnjih Gorjah pri Bledu so 28. avgusta 1941 nacistični rablji ustrelili pet talcev; prve žrtve nacistične tiranije na tem delu Gorenjske. Okrutna usmrtnica je bila povračilna akcija in kazen za likvidacijo okupatorjevega sodelavca in izdajalca, domačega kovača Florjana Ulčarja. Hkrati pa so zavojevalci hoteli s tem posvariti vse, ki so se drznili nasprotovati njihovi oblasti.

Vsi izmučeni in okrvavljeni, po dolgotrajnem trpinčenju v gestapovskih zaporih v Begunjah, prignani tega dne v Spodnje Gorje, so bili prva daritev za svobodo, ki je bila takrat še zelo daleč. Privezali so jih na kole, zavezali oči in opravili svoje zločinsko delo. Pod streli eksekucijske desetine so padli: 38-letni Franc Soklič, 42-letni Karel Repe in 32-letni Jože Repe iz Gorij, 47-letni Jože Pikon z Blejske Dobrave in 52-letni Ivan Zupan, znani predvojni komunist in revolucionar iz Nomenja v Bohinju. Nemci so ga kot partizana, težko ranjenega ujeli v spopadu, v katerem je padel njegov soborec in dolgoletni tovariš Jože Azman.

Ob teh prvih žrtvah, ki so bile opomin vsem, da se bje boj na življenje in smrt, se je v ljudeh, ki so bili priča zločinu in povsod drugje, kjer je utrpelo zavedno slovensko srce, rojevala odločna volja in prisega za oborožen upor proti tujemu zavojevalcu.

Gorje z vsemi 13 naselji so postale neosvojljiva partizanska trdnjava, neizčrpen vir borcev in moči štiriletnega krvavega obračuna z okupatorjem.

Gorjanci so bili v prvih vrstah oborožene bohinjske vstaje decembra 1941 in potem v številnih enotah širom Slovenije. V boju so vstajali do končne zmage, kljub žrtvam. Življenje je darovalo kar 159 domačinov, od teh 87 partizanov, med njimi kar 17 prvoborcev. Nacistični razbojniki so bili neusmiljeni tudi do žena, otrok in starcev. V plamenih požgane Radovne sta bila med 24 nedolžnimi žrtvami tudi dojenček in 81 letna starka. V Nemčijo in v Srbijo so izgnali 67 domačinov, ki so prestali najhujše čase na tujem.

Nekoč odmaknjena naselja z okoli 2800 prebivalci: kmeti, gozdarji, vozniki in železarji, so Gorje po svobodi postale prikopno središče in cilj turistov. Njihove hiše in okolica, ozaljšana s cvetjem in vrtovi, na novo urejenimi cestami, sodobno šolo, vrtcem, obnovljenimi družbenimi objekti in prodajalnami, so dokaz velike zavzetosti domačinov in prizadevnosti krajevnega samouprave. Več kot polovica prebivalcev služi kruh v jesiški železarni, v obratih LIP Bled in drugih OZD v radovljiški in jesiški občini.

Tudi kmetijstvu in živinoreji se še niso odrekli kljub sodobnim tokom, ki krčijo število pravih kmetovalcev in na drugi strani pospešujejo malo gospodarstvo in turizem, ki postaja vsebolj pomemben vir dohodka številnim krajanom.

Iz Gorij je izšlo več rodov zaslužnih javnih delavcev, znanih športnikov, planincev, glasbenikov in pevcev. Tudi družbenopolitično in društveno življenje je bogato; mlada kri poživilja utrip kraja.

Letošnji krajevni praznik je toliko pomembnejši, ker sočasno obuja tudi spomin na jubilejno 45-letnico vstaje slovenskega naroda in drugih narodov in narodnosti Jugoslavije. Na praznovanje bodo povabili tudi predstavnike krajevnih skupnosti Varaždin — Center s katerim so se pred tremi leti pobratili.

Osrednja slovesnost bo v soboto, 30. avgusta, ko bo slavnostna seja skupščine krajevnih skupnosti, na kateri bodo tudi vsi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in društev. Za to priložnost pripravljajo kulturni program v katerem bodo sodelovali člani domače godbe na pihala in moškega pevskega zbora.

V Gorjah pa bodo prvič, v sklopu športnih tekmovanj v počastitev krajevnega praznika, pripravili turnir varpa klubov iz Slovenije.

JR

TEKMOVANJE HARMONIKARJEV

Turistično društvo Pokljuka pod pokroviteljstvom Tovarne glasbil Melodija Menges

VABI

harmonikarje — amaterje na diatonični harmoniki na tradicionalno 18. tekmovanje slovenskih harmonikarjev, ki bo potekalo 31. avgusta s pričetkom ob 9.30 na jasi pred Sport hotelom na Pokljuki, pod naslovom »POZDRAV S PLANIN«.

Tekmovanja se lahko udeležijo harmonikarji — amaterji. Zaigrali bodo dve melodiji, partizansko in narodno, največ za štiri minute. Prijavnino 1.000 din boste plačali pred pričetkom tekmovanja.

Harmonikarji naj pošljejo prijave na naslov: Mirko Finžgar, Bled, Finžgarjeva 8, najkasneje do 20. avgusta.

V prijavi je treba navesti tudi naslov obeh melodij.

Zbirališče harmonikarjev bo v depandansi Jelka, od koder bo skupen odhod na prireditveni prostor. Prevoz z avtobusi bo zagotovljen iz avtobusne postaje na Bledu. Prvi avtobus bo odpeljal ob 8.20. Ker je število prijav omejeno na 35, pohitite s prijavi. Vabljeni!

RAZSTAVI

V Liznjekovi hiši v Kranjski gori je postavljena do konca septembra etnomuzikološka razstava »Ljudska glasbila slovenskega alpskega ozemlja«. Hiša je odprta ob torkih, četrkih in v sobotah od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure.13

V galeriji Kosove graščine si lahko do konca meseca ogledate razstavo »Originali in od-tisi.«

Kulturni koledar Gorenjskega muzeja

V galerijskih prostorih Me-sne hiše v Kranju je odprta razstava del šestih gorenjskih avtorjev Koloristi '86.

V Mali galeriji se z upodobitvami kmečke stanovanjske arhitekture na Gorenjskem predstavlja Rudolf Arh.

V Prešernovi hiši je na ogled razstava slovenske male grafike (32 avtorjev) iz zbirke Gorenjskega muzeja.

Informacije strokovne knjižnice

UDK: 621.37/39 ELEKTRONIKA
681.3 AVTOMATSKA OB-
DELAVA PODATKOV

Splošna dostopnost informacij in publikacij je končni cilj in permanentni program dejavnosti vsake specialne knjižnice. Zagotavlja uporabniku dostop do kateregakoli gradiva, ki je bilo izdano, publicirano za javno in splošno uporabo.

Da uporabnik pride preko informacije do publikacije oz. gradiva, ki ga potrebuje — o tem odloča nabavna politika, obdelava in posredovanje gradiva.

Naša nabavna politika sloni na spremljanju novosti osnovne dejavnosti (črne metalurgije), na oceni potreb uporabnikov in na finančnih sredstvih. Nobena knjižnica ne more nabavljati vsega, kar bi potencialni uporabnik morebiti zahteval, zato je vsaka knjižnica, ki se zaveda svojih dolžnosti do uporabnika odvisna tudi od knjižničnega gradiva drugih knjižnic — medknjižnična izposoja. Načrtna nabava gradiva tako pogosto učinkovit pretok informacij in medknjižnično izposoja.

V obdobju 1985/86 je bila precej izpopolnjena nabava za področje elektronike. Za knjižne novosti tega področja je bilo porabljenih 1.150.000 — dinarskih sredstev.

Objavljamo seznam teh knjižnih novosti, s smotrom po splošni dostopnosti informacij in publikacij uporabniku.

Vse informacije lahko dobite v Strokovni knjižnici.

Kuecken, J. A.: HANDBOOK OF MICROPROCESSOR APPLICATIONS. — Blue Ridge Summit, 1980 (13531)

Carr, J. J.: MICROPROCESSOR INTERFACING. — Blue Ridge Summit, 1982 (13533)

Warring, R. H.: 84 PRACTICAL IC PROJECTS YOU CAN BUILD. — Blue Ridge Summit, 1979 (13534)

Goodman, R. L.: PRACTICAL TROUBLESHOOTING WITH MODERN ELECTRONIC TEST INSTRUMENTS. — Blue Ridge Summit, 1979 (13535)

Hallmark, C. L.: THE MASTER IC COOKBOOK. — Blue Ridge Summit, 1980 (13536)

Tedeschi, F. P.: HOW TO DESIGN, BUILD AND USE ELECTRONIC CONTROL SYSTEMS. — Blue Ridge Summit, 1981 (13541)

Goodman, R. L.: TROUBLESHOOTING MICROPROCESSORS AND DIGITAL LOGIC. — Blue Ridge Summit, 1980 (13542)

Carr, J. J.: DIGITAL INTERFACING WITH AN ANALOG WORLD. — Blue Ridge Summit, 1978 (13544)

Johnston, C.: THE MICROCOMPUTER BUILDER'S BIBLE. — Blue Ridge Summit, 1982 (13545)

Towers, T. D.: TOWER'S INTERNATIONAL DIGITAL IC SELECTION. — Blue Ridge Summit, 1983 (13549)

Graf, R. F.: ELECTRONIC DATA-BOOK. — 3. edition. — Blue Ridge Summit, 1983 (13550)

Bylander, E. G.: ELECTRONIC DISPLAYS. — New York, 1979 (13623)

Wiatrowski, C. A.: LOGIC CIRCUITS AND MICROCOMPUTER SYSTEMS. — New York, 1980 (13624)

Muchow, K.: MICROPROCESSORS PRINCIPLES, PROGRAMMING, AND INTERFACING. — Reston, 1983 (13625)

Carr, J. J.: ELEMENTS OF MICROCOMPUTER INTERFACING. — Reston, 1984 (13626)

Davis, T. W.: EXPERIMENTATION WITH MICROPROCESSOR APPLICATIONS. — Reston, 1981 (13627)

Carr, J. J.: DESIGNING MICROPROCESSOR-BASED INSTRUMENTATION. — Reston, 1982 (13628)

Garrett, P. H.: ANALOG SYSTEMS FOR MICROPROCESSORS AND MINICOMPUTERS. — Reston, 1978 (13629)

Namgostar, M.: DIGITAL EQUIPMENT TROUBLESHOOTING. — Reston, 1977 (13630)

Byers, T. J.: MICROPROCESSOR SUPPORT CHIPS: THEORY, DESIGN, AND APPLICATIONS. — New York, 1983 (13631)

Gardner, A. C.: PRACTICAL LCP: A DIRECT APPROACH TO STRUCTURED PROGRAMMING. — London, 1981 (13633)

PRACTICAL APPLICATIONS OF DATA COMMUNICATIONS: A USER'S GUIDE. — New York, 1980 (13634)

Pasahow, E. J.: MICROCOMPUTER INTERFACING: FOR ELECTRONICS TECHNICIANS. — New York, 1981 (13635)

Markus, J.: DIGITAL CIRCUITS READY-REFERENCE. — New York, 1982 (13636)

PROGRAM DESIGN. — Programming Techniques; Vol. 1. — Peterborough, 1978 (13637)

Leventhal, L. A.: Z80 ASSEMBLY LANGUAGE PROGRAMMING. — Berkeley, 1979 (13638)

Madnick, S. E.: OPERATING SYSTEMS. — Auckland, 1974 (13639)

Gault, J. W.: INTRODUCTION TO MICROCOMPUTER-BASED DIGITAL SYSTEMS. — Auckland, 1982 (13640)

Peatman, J. B.: THE DESIGN OF DIGITAL SYSTEMS. — Auckland, 1972 (13641)

MICROPROCESSOR APPLICATIONS HANDBOOK. — New York, 1982 (13642)

Fisher, E.: PET/CBM AND THE IEEE 488 BUS (GPIB). — 2. Edition. — Berkeley, 1982 (13643)

Nichols, E. A.: DATA COMMUNICATIONS FOR MICROCOMPUTERS: WITH PRACTICAL APPLICATIONS AND EXPERIMENTS. — New York, 1982 (13644)

Mathur, A. P.: INTRODUCTION TO MICROPROCESSORS. — New Delhi, 1980 (13645)

Auslander, D. M.: MICROPROCESSORS FOR MEASUREMENT AND CONTROL. — Berkeley, 1981 (13647)

Peatman, J. B.: MICROCOMPUTER-BASED DESIGN. — New York, 1977 (13648)

Leventhal, L. A.: 8080A/8085 ASSEMBLY LANGUAGE PROGRAMMING. — Berkeley, 1978 (13649)

Hall, D. V.: MICROPROCESSORS AND DIGITAL SYSTEMS. — 2. Edition. — Auckland, 1983 (13650)

Davis, G. B.: FORTRAN 77: A STRUCTURED, DISCIPLINED STYLE BASED ON 1977 AMERICAN NATIONAL STANDARD FORTRAN AND COMPATIBLE WITH WATFOR, WATFIV, WATFIV-S, AND M77 FORTRAN COMPILERS. — 2. Edition. — Auckland, 1983 (13651)

Hohenstein, L.: COMPUTER PERIPHERALS FOR MINICOMPUTER, MICROPROCESSORS, AND PERSONAL COMPUTERS. — New York, 1980 (13652)

Dunn, R. H.: SOFTWARE DEFECT REMOVAL. — New York, 1984 (13653)

Dahmke, M.: MICROCOMPUTER OPERATING SYSTEMS. — Peterborough, 1982 (13654)

Leventhal, L. A.: 6800 ASSEMBLY LANGUAGE PROGRAMMING. — Berkeley, 1978 (13655)

REAL-TIME COMPUTING: WITH APPLICATIONS TO DATA ACQUISITION AND CONTROL. — New York, 1983 (13759)

IEEE TRANSACTIONS ON COMMUNICATIONS: COMMUNICATION SOFTWARE. — New Jersey, 1982 (13760)

Buchsbaum, W. H.: MICROPROCESSOR AND MICROCOMPUTER DATA DIGEST. — Reston, 1983 (13761)

Subbarao, W. V.: MICROPROCESSORS: HARDWARE, SOFTWARE, AND DESIGN APPLICATIONS. — Reston, 1984 (13762)

Garrett, P. H.: ANALOG I/O DESIGN: ACQUISITION: CONVERSION: RECOVERY. — Reston, 1981 (13763)

Johnson, C. D.: MICROPROCESSOR-BASED PROCESS CONTROL. — New Jersey, 1984 (13764)

Coffron, J. W.: GETTING STARTED WITH 8080, 8085, Z80, AND 6800 MICROPROCESSOR SYSTEMS. — New Jersey, 1984 (13765)

HANDBOOK OF DATA COMMUNICATIONS. — New Jersey, 1984 (13766)

COMPUTER COMMUNICATIONS: Vol. 2: SYSTEMS AND APPLICATIONS. — New Jersey, 1985 (13767)

Shoup, T. E.: APPLIED NUMERICAL METHODS FOR THE MICROCOMPUTER. — New Jersey, 1984 (13768)

HANDBOOK OF MICROCOMPUTER-BASED INSTRUMENTATION AND CONTROLS. — New Jersey, 1984 (13769)

Roberts, S. K.: CREATIVE DESIGN WITH MICROCOMPUTERS. — New Jersey, 1984 (13770)

Glass, R. L.: REAL-TIME SOFTWARE. — New Jersey, 1983 (13771)

Murtha, S. M.: CP/M PRIMER. — (2. edition). — Indianapolis, 1983 (13772)

Waite, M.: CP/M BIBLE: THE AUTHORITATIVE REFERENCE GUIDE TO CP/M. — Indianapolis, 1983 (13773)

Jung, W. G.: IC Op-Amp COOKBOOK. — 2. edition. — Indianapolis, 1985 (13774)

Barden, W.: THE Z-80 MICROCOMPUTER HANDBOOK. — 7. printing. — Indianapolis, 1984 (13775)

HANDBOOK OF ELECTRONIC TABLES AND FORMULAS. — 5. edition. — Indianapolis, 1985 (13776)

Sippl, C. J.: MICROCOMPUTER DICTIONARY. — 2. edition. — Indianapolis, 1983 (13777)

Gottlieb, I. M.: REGULATED POWER SUPPLIES. — 3. edition. — Indianapolis, 1985 (13778)

Nichols, J. C.: Z-80 MICROPROCESSOR ADVANCED INTERFACING WITH APPLICATIONS IN DATA COMMUNICATIONS. — Indianapolis, 1983 (13779)

Knight, T. O.: THE WORLD CONNECTION. — Indianapolis, 1983 (13780)

Lancaster, D.: DON LANCASTER'S MICRO COOKBOOK: Vol. 1: FUNDAMENTALS. — Indianapolis, 1982 (13781)

Titus, C. A.: 16-BIT MICROPROCESSORS. — (3. printing). — Indianapolis, 1983 (13782)

Middleton, R. G.: DIGITAL LOGIC CIRCUITS: TESTS AND ANALYSIS. — Indianapolis, 1982 (13783)

Staugaard, A. C.: HOW TO PROGRAM AND INTERFACE THE 6800. — 4. printing. — Indianapolis, 1982 (13784)

Barden, W.: WHAT DO YOU DO AFTER YOU PLUG IT IN?. — Indianapolis, 1983 (13785)

Titus, C. A.: STD BUS INTERFACING. — Indianapolis, 1982 (13786)

Lancaster, D.: CMOS COOKBOOK. — Indianapolis, 1984 (13787)

Titus, C. A.: 8080/8085 SOFTWARE DESIGN: Book 1. — Indianapolis, 1982 (13788)

Titus, C. A.: 8080/8085 SOFTWARE DESIGN: Book 2. — Indianapolis, 1981 (13789)

Ciarcia, S.: CIARCIA'S CIRCUIT CELLAR: Vol. 5. — New York, 1986 (13904)

LINEAR AND INTERFACE CIRCUITS APPLICATIONS. — New York, 1986 (13905)

Kruglinski, D.: DATA BASE MANAGEMENT SYSTEMS MS-DOS: EVALUATING MS-DOS DATA BASE SOFTWARE. — Berkeley, 1986 (13906)

PC-DOS TIPS AND TRAPS: INCLUDES MS-DOS. — Berkeley, 1986 (13907)

Mazloun, N.: COMPUTER DICTIONARY: YOUR PERSONAL. — New York, 1985 (13908)

Kruglinski, D.: GUIDE TO IBM PC COMMUNICATIONS. — Berkeley, 1984 (13909)

Chorafas, D. N.: DESIGNING AND IMPLEMENTING LOCAL AREA NETWORKS. — New York, 1984 (13910)

Williams, N.: THE INTELLIGENT MICRO: ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR MICROCOMPUTERS. — London, 1986 (13911)

Simpson, H.: PROGRAMMING THE IBM PC USER INTERFACE. — New York, 1986 (13912)

Kruglinski, D.: THE FRAMEWORK BOOK. — Berkeley, 1986 (13913)

DESIGNER'S HANDBOOK OF INTEGRATED CIRCUITS. — New York, 1984 (13914)

Stover, A. C.: ATE: AUTOMATIC TEST EQUIPMENT. — New York, 1984 (13915)

ELECTRONICS AND COMPUTER TECHNOLOGY: McGraw-Hill Dictionary. — New York, 1984 (13916)

COMPUTERS: McGraw-Hill Dictionary. — New York, 1984 (13917)

Cavanagh, J. J. F.: DIGITAL COMPUTER ARITHMETIC: DESIGN AND IMPLEMENTATION. — New York, 1984 (13918)

Cramer, W.: 86000 MICROPROCESSOR HANDBOOK. — 2. edition. — Berkeley, 1986 (13919)

POWER INTEGRATED CIRCUITS: PHYSICS, DESIGN AND APPLICATIONS. — New York, 1986 (13920)

Jana Jamar

Murova (foto I. Kučina)

ZDENKA TORKAR-TAHIR

24

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Ze ob vhodu je stal velik zidan štedilnik, ob njem zaboj za premog in nad njim polička in »mesingasti« (medeninasti) mlinček za mletje kave. Tu pa so bile obešene tudi pokrovke in »sefle« (zajemalke). Ob drugi strani štedilnika je stala stalaža za vodo, na njeni vrhni polici je bil »kibl« (vedro) s čisto vodo, v spodnji pa vedro z umazano vodo in v srednji »lavor« (posoda za umivanje). Ob okenski steni na divanu je spal učenec meščanske šole, ki so ga vzeli na stanovanje. V kuhinji je stala še kredenca in na sredi prostora miza s šestimi »štokerli«. Na steni je viselo ogledalo in pod njim vezena platnena vrečka za glavnik. V sobi sta na divanu spali starejši hčerki in v otroški postelji najmlajša. Tu pa je stala še miza s stoli in večji »štokerle«, v katerem je imel pod pokrovom prostor »lavor« (posoda za umivanje). V spalnici staršev pa je stala zakonska postelja, nočni omarici in večji dvodelni omari.

Opravo sta Francki izdelala oče in brat, oba izučena »tšlerja« (mizarja). »Mesengaste« (medeninaste) izdelke, kot so zajemalke, žlice, možnar, mlinček za kavo, svečnik in »kampelne« (glavnike) so »murgslal« (na črno izdelovali in prinašali iz tovarne) med prvo in drugo svetovno vojno.

Stranišče brez vodnega izplakovanja je bilo že v hiši. Enaka razdelitev prostorov kot v pritrčju je bila tudi v prvem nadstropju (le stranišča ni bilo).

Tla v sobah in kuhinji so bila prekrita z lesenimi podi. Kuhinjo so vsak teden ribali in čista tla prekrili z žakljevino. Sredi tedna so umazano umaknili in naprej hodili po golih tleh.

Elektriko so napeljali že ob dograditvi hiše. Z njo so si le svetili, edina vtičnica pa je bila namenjena električnemu likalniku (edinemu v tem naselju, ki ga je informatorki podaril trgovec Stenovc, pri katerem so nakupili gradbeni material). V štedilnik so kurili pozimi in poleti, ko ga je bilo potrebno zakuriti trikrat na dan, ob kuhanju posameznih obrokov. Drva so si nabavili pri gorjanskih kmetih. Premog pa so dobivali vsak mesec po 300 kg v tovarni. Za kuho so nosili kapnico od dosednje hiše, vodo za pranje pa je nosila mama iz reke, kjer je tudi splakovala.

»Pozimi pa je ata dal gor dereze in mami nesel perilo k reki.«

Dekleta so delala do poroke. Francka je šla v Železarno že s štirinajstimi leti, v času 1. svetovne vojne, ko se je v tovarni izdeloval vojni material. »Smo brusile bajonete podnevi in ponoči, na dve izmeni po dvanajst ur. Pozneje sem se zaposlila v zavijalnici, kjer sem na graniku delala po 11 ur.«

Leta 1924 je mož kot »hefler« (pomočnik) v martinu zaslužil po 1500 dinarjev na mesec, pozneje pa je kot »šmelcer« (topilec) zaslužil na akord tudi po 3000 dinarjev na mesec.

»V tovarni je bilo kokr si narajmal. Če mojster ni bil strog, je pa pri gospodih gor plačal. Disciplina je bila večja kot danes. Kajeenje v obratih ni bilo dovoljeno in nobeden ni šel prej iz tovarne (pred zaključkom delovnega časa). Delali so vse na roke in garali kakor norci. V cinariji (pocinkovalnici) smo dekleta za malico peklo v šnite narezan krompir. A smo stale zraven, da ga ni katera vzela. Pozneje sem možu nosila južno v tovarno. Največkrat kisló zelje s koruznimi žganci in kofe (kavo). V tovarno so nosile tudi večerjé, le nekateri pa so z dovoljenjem lahko nosili tudi zajtrk.«

»Doma smo jutraj jedli z odlikom zalite krompirjeve žgance, na katere smo vili kis, ocvirke ali kapljó kislega mleka. Največkrat pa smo zajtrkovali kofe (belo kavo) in v njem toliko nadrobljenega kruha, da je žlica pokonc stala. Trikilské štruce kruha iz otrobove moke smo nosili peč v

pekarno pri bližnjih barakah. Knajp za navadno kavo smo mlele same. Mešanico navadne in osminko kilograma prave kave sem kuhala cel mesec. Če pa je bil kakšen dnar (2 - krat na let), sem vmes zmlela malo figove skorje. Ker smo imeli kozo, smo vsi pri kozjem mleku gor zrasli. Za južno je bila največkrat krompirjeva, fižolova in prežgana župa in če sem imela pet makaronov, sem jih vmes zakuhala. Ob sobotah in nedeljah pa sem skuhala govejo juho. Če smo pridelali kaj graha, sem skuhala tudi grahovo rižoto. Za ve-

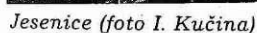

Družina Razinger leta 1906

čerjo je bil dostikrat zabeljen stročji fižol s krompirjem. Tle konc je kahal krape, ker so imeli tako majhne mize, da niso mogli zvalat testo za štruklje. Kuhano, mrzlo kašo so pomezale s skuto in zavile v testo. Pozimi smo kruh in potice pekli v lončeni peči. Doma smo naredili široke rezance. Ko smo številna družina mojega očeta živeli še v barakah, so se le ta večji vsedli okoli mize, malim so pa jerbas okoli obrnili in žgance gor dal, otroci so pa okoli pokleknil.

ob 15. uri: proslava s kulturnim programom,
ob 15.30 vrhna veselica.

Pisne predloge z obrazložitvijo je treba predložiti strokovni službi Kulturne skupnosti Jesenice. Titova 65.do 30. septembra.

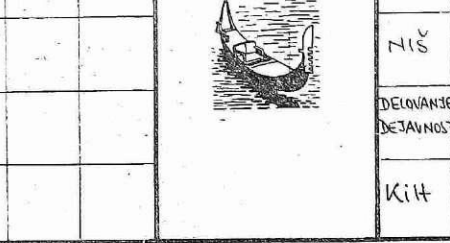
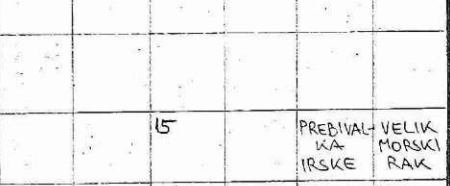
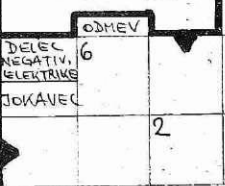
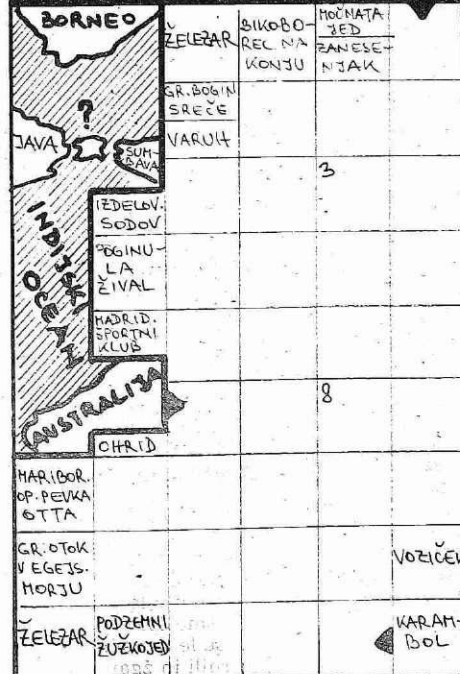
Pevsko društvo VINTGAR obvešča, da bo prva pevka vabljen v sezoni 1986/87 v četrtek 21. avgusta ob 20. uri, v osnovni šoli na Blejski Dobravi. Vabimo člane zbora in vse ljubitelje petja z zadostno mero posluha, ki doslej v zboru še niso sodelovali pa želijo prispevati k rasti kakovosti in učinkovitosti mešanega zbora. Izvršni odbor pevskega društva

26. avgusta, angl. avstral. barv. akcij. film BMX BANDITI ob 20. uri.

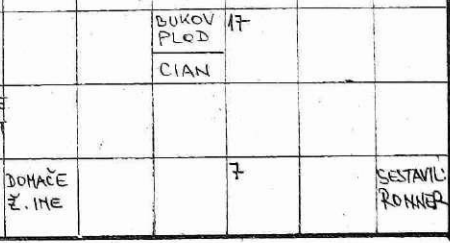
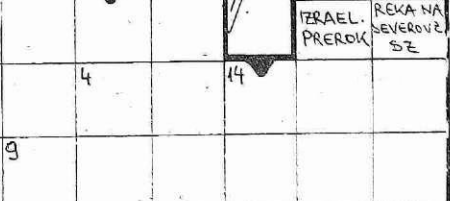
in Jesenicahom se ponuja priloznost, da si ze mesec dni po festivalu ogledajo najboljše jugoslovanske filme.

Obenem obveščamo vse člane, da lahko nabavijo baterije za slušne aparate vsako sredo v pisarni društva invalidov pri Francki Kelih.

Anton Hostnik

15. ČRKE Z OŠTEVILČENIH
POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V
ZGORNJI LIK, TAKO, DA DOBITE BRA-
NO VOJĐORAVNO MISEL OSEBE S SLIKE

VSE KOLAJNE LEŠKIM PADALCEM

Bogdan JUG drugi državni prvak

Leški padalci so v juliju sodelovali na več pomembnih domačih tekmovanjih in na vseh osvojili vsa mesta, ki prinašajo kolajne. Zadnje najpomembnejše je bilo 34. državno padalsko prvenstvo v Boru, od 30. julija do 3. avgusta. Padalci Alpskega letalskega centra so bili med 67 tekmovalci najštevilnejši (11) in tudi najspešnejši. Pričakovati je bilo ostrejših bojev med Leščani in novosadskimi padalci, ki zadnji dve sezoni zelo vestno in načrtno trenirajo z več mladimi in nadarjenimi fanti, ki tudi vidno napredujejo. Vendar so ostali boji za najvidnejša mesta še vedno med člani Alpskega letalskega centra iz Lesc. Tudi med temi je prišlo do nepričakovanih presenečenj. Mlajši tekmovalci »B« ekipe so pobrali v skokih na cilj za posameznike vse tri kolajne in starejšim vzornikom vicešampionom sveta, nekoliko prirežali krila. Zato bo borba za mesta v državni reprezentanci izredno trda.

Vse je presenetil Bogdan Jug, ki se je po odsluženju vojaškega roka in daljšem odmoru, v tej sezoni marljivo pripravil in najavil svojo dobro formo na mladinskem državnem prvenstvu v Subotici, kjer je zmagal v figurativnih skokih in bil tretji v skokih na cilj ter tako postal letošnji absolutni mladinski državni prvak. V članski konkurenci je pokazal izredne tekmovalne sposobnosti, ko je v težkih situacijah obdržal mirne živce in »tolkel ničle« iz izredno težkih položajev ter po osmih serijah zmagal v skokih na cilj z vsega tremi centimetri. Pri tem je imel kar sedem skokov v ničlo. Še večje presenečenje sta pripravila v tej disciplini Roman Pogačar z drugim mestom in sedmimi centimetri ter Dušan Frank s tretjim mestom in z osmimi centimetri. Zmagoslavje Leščanov sta dopolnila Roman Božić s četrtem in Darko Svetina s petim mestom. Letošnji republiški prvak Branko Mirt je v šestem skoku doskočil na 38 centimetrov in s tem pripravil vse možnosti za boj za vrh. Po en slabši skok sta imela tudi Smid (devet centimetrov) in Intihar (sedem centimetrov) in tako izpadla iz boja za kolajne v tej disciplini.

Tudi v disciplini figurativnih skokov z 2000 metrov je bil najspešnejši Bogdan Jug. V treh skokih je dosegel skupni čas 24,8 sekund in drugouvrščenega Svetina prehitel za 1,5 sekunde. Božić je bil tretji in le za minimalno razliko 0,1 sekunde prehitel Mirta, ki je tako ostal brez kolajne v posamičnih razvrstitvah. Roman Pogačar je prijetno presenetil tudi v tej disciplini. S petim mestom si je priboril v generalni razvrstitvi srebrno kolajno za Bogdanom Jugom, ki je postal že drugi državni prvak med člani. Bron je osvojil Darko Svetina, Božić pa je bil četrti z enakim številom točk kot Svetina, vendar je imel Svetina boljše uvrstitve v figurah. Peto mesto Dušana Franka je presenetljivo, tako kot Intiharjevo deveto in Mirtovo dvanajsto.

Razplet državnega prvenstva je pokazal, da se je krog kandidatov za državno reprezentanco razširil in da mlajši resno ogrožajo starejše. Zato se bodo morali prav vsi kar krepko potruditi na pripravah pred svetovnim prvenstvom, ki bo od 1. do 15. septembra v Ankari. Verjetno bo selektor in trener Drago Buncić moral razmišljati o realnih možnostih za ponovno borbo za eno od kolajn v skupinskih skokih na cilj in primerno temu sestaviti četverico, ki medsebojno najbolje sodeluje v tej disciplini in petega člana pustiti v borbi za individualno razvrstitev.

Pred dvema letoma je jugoslovanska reprezentanca na svetovnem prvenstvu osvojila srebrno kolajno v skupinskih skokih, z rezultatom 37 centimetrov. Že na tej tekmi pa dosega leška ekipa rezul-

tate pod 20 centimetrov v šestnajstih skokih. Na letošnjem državnem prvenstvu je ekipa Intihar, Božić, Svetina in Mirt dosegla samo 15 centimetrov, druga ekipa Jug, Frank, Pogačar in Smid pa 19 centimetrov. To kaže na dobro pripravljenost Leščanov, ki so v Jugoslaviji brez prave konkurence.

Zdaj se deseterica kandidatov za reprezentanco pripravlja za svetovno prvenstvo na letališču v Lescah. Želimo jim lahko samo veliko uspeha v Ankari.

REZULTATI:

MLADINSKO DRŽAVNO PRVENSTVO — SUBOTICA: 13 FIGURATIVNI SKOKI: 1. Bogdan Jug (ALC) 26,90 sek., 2. Aleksander Zuban (Novi Sad) 31,60 sek., 3. Borut Erjavec 36,70 sek., 5. Matjaž Blažič (oba ALC) 38,8 sek., **SKOKI NA CILJ:** 1. Siniša Bradič, 2. Aleksander Zuban (oba Novi Sad), 3. Bogdan Jug, 5. B. Erjavec... **GENERALNA RAZVRSTITEV:** 1. Bogdan Jug, 1. A. Zuban, 3. S. Bradič, 4. Erjavec ...

ČLANSKO DRŽAVNO PRVENSTVO — BOR:

FIGURATIVNI SKOKI z 2000 m (3. serije), 67 tekmovalcev: 1. Bogdan Jug 24,9 sek., 2. Darko Svetina 26,3 sek., 3. Roman Božić 26, 5 sek., 4. Branko Mirt 26,6 sek., 5. Roman Pogačar 27,4 sek., 6. Branko Hrast (vsi ALC) 28,6 sek., 7. Uroš Šumar (N.Sad) in Benjamin Smid (ALC) 29,5 sek., 9. Dušan Intihar 30,2 sek., 11. Dušan Frank 31,20 sek., 14. Senad Salkić.

SKOKI NA CILJ POSAMEZNO (8 skokov): 1. Bogdan Jug (7 x ničla) 0,03 m; 2. Roman Pogačar 0,07; 3. Dušan Frank 0,08; 4. Roman Božić 0,12; 5. Darko Svetina 0,13 (vsi ALC), 6. Zdravko Pirc (Zagreb) 0,14; 7. Uroš Šumar (N.Sad) 0,15; 8. Benjamin Smid 0,17; 9. Dušan Intihar 0,19; 11. Branko Hrast 0,37; 25. Branko Mirt 0,42; 28. Borut Erjavec 0,57; 35. Senad Salkić (vsi ALC) 0,90...

SKOKI NA CILJ SKUPINSKO: 1. ALC I. (Intihar, Božić, Svetina, Mirt) v 16. skokih 0,15 m; 2. ALC II (Jug, Frank, Pogačar, Smid) 0,19 m; 3. Novi Sad 0,51 m...

SKUPNO POSAMEZNO: 1. Bogdan Jug, 2. Roman Pogačar, 3. Darko Svetina, 4. Roman Božić, 5. Dušan Frank, (vsi ALC), 6. Uroš Šumar (N.Sad), 7. B. Smid, 8. B. Hrast, 9. D. Intihar, 10. Z. Pirc, (Zagreb) 11. A. Zuban (N. Sad) 12. B. Mirt, 22. S. Salkić, 36. Erjavec...

EKIPNO: 1. ALC I., 2. ALC II., 3. Novi Sad, 4. Banja Luka, 5. Zagreb (skupno 13 ekip iz 12 klubov).

Mesarič

Prvenstvo Železarne Jesenice v plavanju

Komisija za športno rekreacijo prireja v kopališču Ukova v četrtek, 28. avgusta, ob 17.30 prvenstvo Železarne Jesenice v plavanju. Vodja tekmovanja je Franci FON.

Tekmovanje bo v ženski in moški konkurenci. Tekmovalci so razdeljeni po starostnih skupinah:

Ženske: do 35 let (pršno in prosto), nad 35 let (pršno in prosto).
Moški: do 25 let (pršno in prosto), od 25 do 35 let (pršno in prosto), od 35 do 45 let (pršno in prosto), nad 45 let (pršno in prosto).

Plava se 50 m pršno slog, 50 m prosto in štafeta 4 x 50 m prosto. Štafeta je samo v moški konkurenci. Vsak plavalec lahko nastopi trikrat in sicer: 1 x 50 m pršno, 1 x 50 m prosto in 1 x v štafeti 4 x 50 m prosto. Starejši tekmovalci lahko nastopi v mlajši skupini, mlajši v starejši ne more nastopiti. Za ekipno uvrstitev se šteje seštevek časov treh plavalcev in to iz starostnih skupin do 25 let, od 25 do 35 let, boljši čas nad 35 let ter čas štafete.

V štafeti plava iz vsake starostne skupine po en tekmovalci. Število prijav je neomejeno, enako velja tudi za štafete, vendar se šteje čas samo ene štafete, ostale plavajo izven konkurence.

Prijave sprejema vodja tekmovanja na dan tekmovanja od 16.30 do 17.30.

Organizator športne rekreacije:
Vladimir Klinar

Permanentne vstopnice

Hokejska kluba Jesenice in Kranjska gora mislita na svoje simpatizerje in prijatelje tudi v teh vročih poletnih dneh. Permanentne vstopnice za sezono 1986/87 (predvidenih je več kot 50 tekem) si lahko od 12. avgusta dalje za 6.000 din priskrbite pri sindikalnih poverjenikih.

POHOD NA PRISOJNIK (2547 m)

Pripravljalni odbor za planinske poho-

de, ki deluje v okviru komisije za šport in rekreacijo pri IO sindikata Železarne Jesenice, se je odločil, da organizira 17. pohod, na Prisojnik (2547 m). Hkrati naj bi bil to 7. pohod v spomin na preminulega rekreatorja Železarne Jesenice Janeza Jenka.

Prisojnik leži v osrčju Vzhodnih Julijskih Alp. Severne stene padajo v Krnico in Veliko Pišnico, južna pobočja pa se strmo spuščajo v Trento, Mlinarico in Zadnjico. Vrh Prisojnika raste iz dna dolin, zato je pogled nanj veličasten. Ta ogromni masiv učinkuje na gledalca tako s svojo posebno obliko, kot tudi s silno razsežnostjo. Masiv Prisojnika je razbit v številne grebene in vršace, ki oklepajo globoke grape in krnice. Vse skupaj je videti kot ena sama gora, ki po svojih razsežnostih v Vzhodnih Julijskih Alpah nima primere. Prisojnik je tudi znan po dveh velikih naravnih oknih, ki se imenujeta Prednje in Zadnje okno. Zanimivo pa je, da skozi obe okni vodita planinski poti.

imenuje Gladki rob. Iz roba nas bo pot popeljala naprej do Zgornjih travnikov Kranjske planine. Od tu bomo zavili levo navzgor preko trav, melišč in lahkega pečevja na vrh Prisojnika.

Z vrha se nam bo ponudil lep pogled na številne vrhove Julijskih Alp in Karavank. Med vzponom bomo občudovali bogato floro, ki jo ima južno pobočje Prisojnika. Toda pravi planinci ne trgajo planinskega cvetja, kajti to je najlepše in občudovanja vredno le v okolju, kjer raste!

Udeležencem pohoda priporočam, da pridobijo svojo osebno kondicijo (s kak-

šno manjšo turo v trajanju 3 do 4 ure), kajti do vrha Prisojnika bomo potrebovali 3 do 4 ure hoda (odvisno od kondicije), za sestop pa 2 do 3 ure.

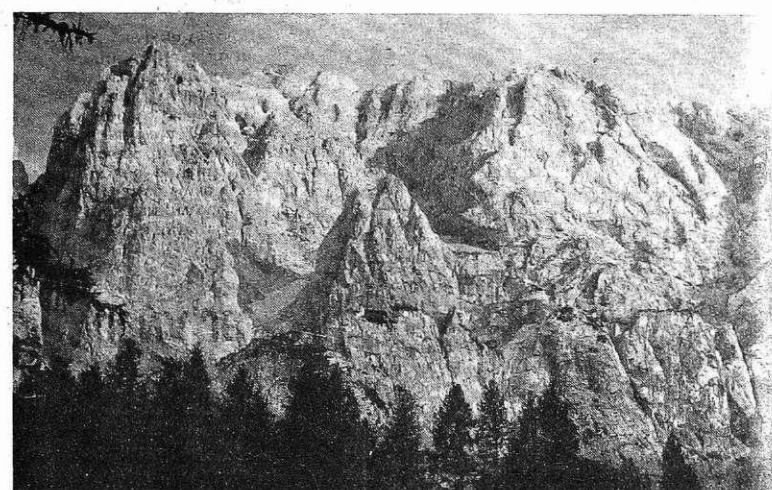
Za red in disciplino bodo med pohodom skrbeli gorski vodniki in člani GRS. Njihova navodila je treba dosledno upoštevati, kajti le tako bo pohod potekal nemoteno in brez nesreč, v zadovoljstvo nas vseh — pohodnikov in organizatorjev.

Pavel Dimitrov

Na teme Prisojnika se je mogoče povzpeti po več smereh: po Kopsčarjevi poti, po Hanzovi poti, po poti mimo Prednjega okna, s Škrbine po Jubilejni poti ter z Vršica na južno stran.

Zaradi velikega števila udeležencev in večje varnosti smo se odločili, da se bomo to leto povzpeli na Prisojnik po najlažji, hkrati pa najbolj razgledni poti, z Vršica po južni strani. Pohod naj bi se pričel z Vršica (1611 m). Od tam bi se napotili proti Tičarjevemu domu in Poštarski koči. Tu bi zavili desno do Sovne glave ter naprej po meliščih pod zahodno steno Prisojnika, nato navzgor na greben, ki se

Prisojnik (foto P. Dimitrov)

7. spominski pohod Janeza Jenka delavcev SOZD SŽ na Prisojnik

Pohod organizira pripravljalni odbor za poho-

de v Železarni Jesenice. Izvajalec pohoda je postaja GRS in planinska društva, vodja pohoda pa Pavel DIMITROV.

Pohod bo v nedeljo, 31. avgusta, v smer Jesenice — Vršič — Prisojnik (2.547 m).

Udeleženci naj bodo opremljeni s primerno uhojenimi čevlji s profilirano gumo, gorsko obleko, vetrovko in pokrivalom.

Prijave zbira istočasno z vplačilom prispevka 400 din. Za delavce iz TOZD in DS na Jesenicah sprejema prijave sindikat Železarne Jesenice, za TOZD na Beli in na Javorniku pa se prijavite pri Mirku Podlipniku in Borisu Lazarju v Adjustaži bluminga. Prijave bomo zbirali do srede, 27. avgusta.

Zbirališče bo ob 7. uri na parkirnem prostoru Železarne Jesenice, od tam pa bo odhod avtobusov na Vršič.

Pohod bo ob vsakem vremenu in na lastno odgovornost!

Hokej na ledu

LED TUDI NA JESENICAH

Po desetdnevni »suhi« pripravi v Kranjski gori, so prejšnji petek jeseniški hokejisti, prvič v letošnji sezoni, stopili na ledeno ploskev v dvorani v Podmežakli. To je sicer dva tedna pozneje od Ljubljancev, toda možnost treninga na domačem ledu sredi avgusta je bila v preteklosti prava redkost.

Priprave v Kranjski gori (vodila sta jih Roman Smolej in Ciril Klinar) ocenjujejo kot zelo uspešne in koristne. Ob tem pa je potrebno le pristaviti, da udeležba v prvi fazi »suhih« priprav, junija in julija, ni bila taka, kot bi si želeli. Vzrok temu so bile nekatere poškodbe, ki jih jeseniški hokejisti vlečejo še iz preteklega sezone, pa tudi dopusti. Trener Smolej je imel poseben način dela s tistimi, ki okrevajo, toda od petka naprej, ko so prvič trenirali v dvorani v Podmežakli popusta zanje ni več. Vsi vadijo z enakimi obremenitvami, in razveseljivo je, da naporne treninge prenašajo zelo dobro.

V taboru jeseniških hokejistov je pred letošnjo sezono prišlo tudi do nekaterih sprememb. Brata Pajič sta prestopila h Kompas Olimpiji, Kopitar pa je odšel v JLA. Ob tem so pri HK Jesenice prvič resno razmišljali, da bi svoje vrste okrepili s tujimi igralci. Seveda se je izkazalo, da to ni mogoče. Organizacijsko za kaj takšnega ni dovolj moči, denar pa je tudi velik problem. Najodločilnejše pa je mnenje javnosti, ki je odklonilo. Zato so se odločili, da tudi letos politika kluba ne bo drugačna, pa čeprav so se, ali pa se še bodo, vsi ostali klubi okrepili s hokejisti iz tujine.

Se na nekaj ne smemo pozabiti. Trener Roman Smolej pravi: »Res je, da smo letos že resno razmišljali o tujih igralcih, toda zastavlja se vprašanje moštva Kranjske gore. V njem se namreč kalijo mladi igralci za prvo moštvo, če pa bi se odločili drugače, Kranjske gore potem ne bi potrebovali. Težko bo, saj vemo, da bodo tuji igralci dvignili kakovostno raven

ostalnih ekip, toda naša odločitev se mi zdi povsem logična in pravilna«.

Pri HK Jesenice so se zato odločili, da bodo na pomoč povabili dva veterana, Silva Poljanšek in Joža Razingerja, ki bosta letos skušala pomagati v okviru svojih zmožnosti. Na pomoč naj bi prišlo tudi Rudi Hitl, vendar je dobil zelo pomembno organizacijsko delo pri enem najbolj znanih italijanskih moštev Bolzanu. Kljub temu so ga registrirali za Jesenice.

Jeseniški hokejisti zaenkrat tudi nimajo zadosti predvidenih tekem (na doma-

čem igrišču). Do zdaj so se pri HK Jesenice dogovorili le za štiri prijateljska srečanja v Italiji. Na turnejo bodo odpotovali v soboto. Najprej v Assiago, nato s Cavalezze, trstji dvoboj bo s Fassa — Canazejem, nato pa še v Auronzu. Če k temu pristavimo še tekmo 6. septembra z avstrijskim ligašem Beljakom na njegovem igrišču, je jasno, da bodo domači ljubitelji hokeja morali potrpeti, saj zaenkrat še ni dogovora za otvoritveno tekmo na ledeni ploskvi v dvorani v Podmežakli.

D.

NAMIZNI TENIS

PRED ZAČETKOM NOVE SEZONE

Jeseniški igralci namiznega tenisa se marljivo pripravljajo na novo sezono, ki se prične 1. septembra. Že od začetka avgusta vadijo dvakrat dnevno po dve uri v telovadnici OŠ Prežihov Voranc na sedmih mizah. Priprave v tej dvorani je dobrohotno omogočilo vodstvo OŠ, katerega se odbor NTK Jesenice lepo zahvaljuje za razumevanje. Enako pa se zahvaljuje tudi Železarni Jesenice, ki je podprla izvedbo teh priprav z odobritvijo plačanih dopustov domačim trenerjem, ki vodijo te priprave.

Trenerji so: Robert Babič, Peter Filipovič, Stane Babič, Slavko Legat in prof. Milana Štrumbi, ki je izdelala podrobni celomesečni program priprav.

Na pripravah sodeluje okrog 20 mladih igralcev in igral, med njimi pa so tudi igralci iz Murove in Ljubnega.

Pionirji bodo imeli prvi nastop v tej sezoni že konec tega meseca, ko bodo nastopili na 2. odprtem pionirskem prvenstvu Ljubljane. V novi sezoni bodo spremenjene tudi sestave ekip.

Pionirsko ekipo bodo sestavljali: Zmago Pem, Klemen Markež, Matej Križnar ter brata Rožić; v ekipi pionirk pa bodo nastopale Urška Samar, Vanja Klemenec, Sabina Koselj in Zdravka Soklič.

Mladinsko ekipo sestavljajo: Robert Ferbežar, Goran Džukič in Željko Šmitran; v ekipi mladink, ki bo nastopala tudi v članski I. A ligi SRS pa bodo: Barbara Markež, Mojca Smolej in Tina Zupančič, v ligi pa bo igrala tudi Mojca Aupič. Ekipo članov za I. B ligo SRS bodo sestavljali vsi trije mladinci, katere bo okrepil Robert Babič in morda še Jaka Veber, ki se bo te dni vrnil iz JLA.

/S/